

Savinjski vestnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI MESTA CELJA, OKRAJEV CELJA-OKOLICE IN ŠOSTANJA

Celje, sobota, 18. julija 1953

LETO VI. — ŠT. 28 — CENA 10 DIN

Uredniški odbor: Odgovorni urednik Ivan Maslo. Uredništvo: Celje, Titov trg 1. Pošt. pr. 12. Tel. 20-67. Ček. račun 626-T-230 pri NB FLRJ v Celju. Tisk: Celjske tiskarne. Četrtletna naročnina 100, polletna 200, celoletna 400 din. Izhaja vsako soboto. Poštna plačana v gotovini.

22. julij je zapisan s krvjo v veliki čas naše preteklosti

Ko danes proslavljamo 22. julij, dan začetka naše ljudske vstaje, se vsaj za hip ozrimo v zgodovino slovenskega naroda, v čase, ko je bilo življenje tega naroda ena sama borba za obstanek, vse od prvih kmečkih uporov preko stavk, preko duhovno tlačnega slovenskega življa na Primorskem in Koroskem. Ob spominu na to slavno borbno preteklost začutimo vse bolj živo vrednost in pomen tega praznika.

Da pravilno označimo pomen tega dne, je prav, da se spomnimo položaja leta 1941, v katerem se je tisti čas nahajala Evropa, na dneve, ko so našo zemljo kot lačni volkovi raztrgali in razdelili nemški, italijanski, bolgarski in madžarski fašisti. Spomnimo se bolečih občutij, ko je trd, oblastni škorenj tujevo oholo teptal naša polja in spreminjal mirne, srečne domove v sive ruševine. Kdo se več ne spominja leta 1941, leta strahote in najstrašnejših trenutkov naše zgodovine, dnevo aretacij, preseljevanj, mučenj po zaporih, streljanja talcev, ganljivih prizorov trgovanja dojenčkov od materinih prsi. Ob tem barbarskem početju se je zdela marsikomu, da smo za vselej izgubljeni, da za nas ni več bodočnosti.

Vodstvo Komunistične partije pa je, oboroženo z revolucionarno idejo, od prvega hipa verjelo v našo končno zmago, pritegovalo okoli sebe vedno večje in večje množice ter jih pripravljalo politično in moralno na odprto borbo za izgubljeno svobodo ter ga dne 22. julija 1941 poklicalo k oboroženi vstaji.

Kakor so fašistični voditelji bili prepričani, da so za vedno osvojili ves svet, tako so tudi oblastni Nemci in njihovi hlapi v Celju mislili, da je Celje njihova večna last. Prezrli pa so, da so v Celju kljub množičnemu preseljevanju ostali še ljudje, katerim je v srcih tla upornost, ki se je ob organiziranem delu razširila v plamenico svetlega upanja in trdne vere v našo osvoboditev. In ko se je preko noči

slovensko Celje preplavilo z nemškimi napisi, ko si redko srečal znan slovenski obraz, ko je po ulicah in cestah odmevala zmagoslavna »Deutschland über alles«, je v sobi pri Debeljakovih na Ljubljanski cesti bilo zbranih prve dni julija 7 ljudi, katere je sklical po nalogu Komunistične partije Slovenije Tone Grčar in s svetlimi besedami pokazal pot skupnega organiziranega dela proti okupatorju. Tako se je tudi v Celju širil krog ilegalnih delavcev, z vsakim dnem se je jačala in krepila vera v našo pravično zmago.

Ta zgodovinska resnica je prišla do popolnega izraza leta 1945, ko smo častno dosegli cilj naše borbe.

Osem let je šele poteklo od naše osvoboditve, toda z veseljem in ponosom lahko ugotovimo velik kulturni, politični in gospodarski napredek naše države. Iz ruševin nenehno vstajajo ponosne stavbe, rasejo šole in domovi, pozdravljajo nas nove, belo grajene ceste, nove železniške proge, ki smo jih zgradili z lastnimi silami, iz katere diha velika neomajna ljubezen do našega vodstva in naše domovine.

Naša ljudska revolucija je mogla v tem času prenesti trdo preizkušnjo, ko nas je sramotno zapustila v najtežjih časih gospodarske graditve Sovjetska zveza. Pokazala pa je naša revolucija s svojo neuklonljivostjo svojo zdravo moč in silo, ki prinaša z vsakim dnem večje pridobitve. In naj še tako poskušajo rušiti naše napore i SZ i Vatikan, mi smo pripravljeni kot tisti 22. julij tudi danes in vselej braniti za vsako ceno svojo svobodo in neodvisnost.

Na temelju ljudske oblasti in resnične demokracije je ustanovitvi delavskih svetov in svetov proizvajalcev bomo še nadalje uresničevali svetle ideale vseh tistih, ki so se za zanje nesebično borili in žrtvovali svoja življenja.

Veliki praznik v Preboldu

O priliki dneva vstaje, ko bo vse slovensko ljudstvo manifestiralo ta dan kot najsvetlejši mejnik njegovega nacionalnega razvoja, ko bo proslavljalo ta praznik v znamenju uršenja tistega, kar mu je pred desetletji zapisal Ivan Cankar: Narod si bo pisal sodbo sam, ne frak mu je ne bo in ne talar... ob tej priliki bodo tudi v Preboldu velike slovesnosti, ki se jih bodo udeležili iz vse Savinjske doline.

22. julija ob 15. uri bodo odkrili spomenik 174 borcem, ki so umrli za našo svobodo; med njimi je narodni heroj Slavko Slander, njegova sestra Vera in Vili ter drugi.

Tu se bodo srečale partizanske patrle iz bližnjih in daljnih krajev...

Ker je bila v noči med 21. in 22. julijem ustanovljena Savinjska četa, ki je vtila okupatorju precej strahu in mu delala precejšnje glaglave (o tem več povedati njena zgodovina), bo ta dan proglasen za občinski praznik.

Ker je Prebold pravzaprav mala in prijetna vasica, ki leži v okrilju nekdanjih graščinskih gozdov, in je narodnosvobodilni borbi darovala vse, kar je največ mogla, je naša prijetna dolžnost, da se ji oddolžimo s spominom, ki je v naši narodni zgodovini neminljiv.

Športniki Celja — za Praznik Celja

V ponedeljek, 20. t. m. se bodo športniki vseh društev mesta Celja in telovadci društev »Partizan« udeležili odkritja spominske plošče na Debeljakovi hiši na Ljubljanski cesti nasproti Vrtarske šole. Ob 17.45 bodo krenili športniki in telovadci v vadbenih oblekah v štafeti izpred kolodvora skozi mesto do hiše, kjer je prebival Debeljak in bodo položili ob plošči venec kot spomin telovadcev in športnikov Celja našim prvoborcem ljudske vstaje. Udeležite se te svečanosti v štafeti in pri odkritju plošče v čim večjem številu!

NA VEČER PRED DNEVOM VSTAJE — POHOD PO CELJSKIH ULICAH

Po dolgih letih bodo na 21. t. m. ob 19. uri zažigale celjske ulice po živopisnih vadbenih oblačilih naših telovadcev in športnikov, planincev in

strelcev ter športnikov naših delovnih kolektivov. V počastitev Dneva vstaje bodo vsa celjska društva z upravami in vsem članstvom v pohodu po ulicah prikazala zdravo rast in moč celjskih telesovzgojnih in športnih društev, moč strelske in planinske organizacije. Zbirališče za vse udeležence te povorke bo ob 18.45 na Glaziji, od koder bo točno ob 19. uri krenila povorka ob zvokih celjskih godb po celjskih ulicah in nato v Mestni park, kjer se bo ob 20. uri pričel tradicionalni tek športnikov celjskih delovnih kolektivov po celjskih ulicah. Za zmagovalce štafetnih tekov — moških in ženskih ekip — sta pripravljena dva okusna prehodna pokala.

Prepričani smo, da se bo pohoda udeležilo celotno članstvo celjskih društev, razpisana štafeta teka pa čim večje število delovnih kolektivov.

Po udeležbi bomo lahko ocenili moč posameznih organizacij našega mesta!

Nov prapor celjskih gasilcev

V nedeljo, 19. julija t. l. bo Prosto-voljno gasilsko društvo v Celju razvilo nov prapor. Tega dne ne bodo proslavili le celjski gasilci, temveč vse prebivalstvo našega mesta. Saj je to tudi dolžno, kajti požrtvovalnost celjskih gasilcev moramo ceniti. Povsod jih vidimo pripravljene v delovnih oblekah in s čeladami: pri reševanju, pri kulturnih prireditvah, pri požarih, pri vajah za zaščito civilnega prebivalstva... V nedeljo pa bodo v slavnostnih krajih — saj je ta dan zanje veliki praznik — po mnogih letih nov gasilski prapor. Tudi naše oblasti cenijo požrtvovalno delo

gasilcev in bo zastopnik MLO Celje, tov. Riko Jerman kumoval novemu praporu, ki ga bodo razvili ob pol 10 pred starim mestnim magistratom. Po razvitu bo pohod gasilcev po mestu, nato bo do pol 12 koncert na dvorišču pred gasilskim domom. Tudi celjske gasilke bodo na prapor pripele svoj trak in veliko dobrotnikov bo zabilo žebje v drog nove zastave. Prav je, da gasilci poleg prostovoljne pripravljenosti, pomagati bližnjemu, skrbijo tudi za svečane prilike, zato naj bo nov prapor ponos članov kakor slehernega Celjana.

Zato bo 22. julij zapisan s krvjo v veliki čas naše preteklosti, našega boja za narodno in socialno osvoboditev.

M. F.

DRAMLJE

OB PRILIKI PROSLAVE 22. JULIJA

Kakor v drugih krajih širom po Sloveniji — tako bodo proslavili praznik vstaje slovenskega ljudstva tudi v Dramljah.

Na pot bodo krenile partizanske patrle iz Skofje vasi, Vojnika, Smartnega, Štor, Sentjurja, Ponikve in Šmarja, ki se bodo 22. julija ob 8. uri zjutraj zbrale v Dramljah, kjer bo istočasno tudi velik partizanski miting z bogatim programom. Nastopili bodo dve godbi na pihala, pevski zbori; na sporedu pa je seveda tudi govor ter recitacije... Partizanske patrle bodo v dopoldanskih urah obiskale partizanske družine, popoldne pa bo prosta zabava.

Dramlje Vas vabijo, predvsem pa tiste, ki so se v teh krajih borili za našo svobodo.

Predvidevajo, da se bo proslave udeležilo okoli 1000 ljudi.

Ob DNEVU VSTAJE slovenskega naroda kot DNEVU CELJA čestita in želi vsem celjskim delovnim ljudem MESTNI LJUDSKI ODBOR CELJE

novih uspehov v poglobljanju socialistične demokracije in dvigu delovne storilnosti ter se jim pridružuje v počastitvi naše slavne preteklosti

Konjiški borci bodo Praznik vstaje proslavili v Stranica

Pretekli teden so se na Stranica, kjer bodo letos konjiški borci proslavljali Dan vstaje, zbrali zastopniki odborov ZB NOV iz Konjic, Zreč, Vitanja in Frankolovega. Pogovorili so se o sporedu celotne proslave, ki bo precej obsežna. Ze 21. julija zjutraj bo iz Stranice krenila posebna patrila, ki bo štela okoli 20 bivših borcev iz vseh okoliških krajev. Šli bodo preko Zreč na Sko-merje in dalje v Vitanje, kjer bodo zvečer na slavnostni akademiji. Spotoma bodo obiskali vse znane partizanske družine, ki jih je v teh krajih zelo lepo število, saj skoraj ni bilo hiše, ki ne bi na kakršen koli način podpirala NOV. Glavna patrila bo na sam praznik zjutraj krenila preko Lindeka, ki je znan iz pohoda slavne 14. divizije na Štajersko, proti Frankolovemu, tu pa bo pri grobovih talcev ob 10. uri dopoldne spominska svečanost. Na sporedu je govor, pevske in godbene točke ter deklaracije, za kar bo poskrbel občinski odbor ZB v Konjicah s pododborom na Stranica.

L. V.

Novi podporni člani Prešernove družbe v Celju

»Vino Koper«, restavracija, 5000 din, Seligo Vinko, restavracija NA-NA, 1000 din, Kolodvorska restavracija 1000 din, Gobec Ivan, gostilna »Svetel« Gaberje, 500 din, Zimšek Anton, slaščičarna Gaberje, 500 din, Grobelnik Riko, frizer, 500 din, Zerdoner Jožef, gostilna pri mostu, 500 din, Belaj Ana, gostilna Polule, 500 din, Bakijevič Hasan, slaščičar, Zidanskova ulica, 500 din, Presker Jože, svečar, 500 din, Kosta Mihajlovič, slaščičar, Ljubljanska cesta, 500 din, Vouk Jožefa, gostilna, Guberje, 500 din, Grobelnik Danica, gostilna »Pri grozdu« Gaberje, 500 din, Baloh Jože, mizarski mojster, Mariborska 98, 500 din, Postaja Narodne milice štev. 1, 500 din in Tomažin Dominik, klobučar, Celje, 500 din.

Važna seja odbora za blagovni promet pri Svetu za gospodarstvo MLO Celje

V ponedeljek se je sestel odbor za blagovni promet ter obravnaval nekaj važnih zadev. Predstavnik Trgovinsko-gostinske zbornice je podal kritično problematiko mestnega gostinstva. Iz poročila je bilo razvidno, da imamo na območju Celja 49 gostinskih obratov, od teh 9 državnih, 2 zadržna, 3 družbene organizacije, 14 socialističnih zakupov in 21 privatnikov. Dalje je obravnavalo poročilo občutno nazadovanje prometa državnih podjetij ter neurejene personalne razmere, predvsem glede vodilnih uslužbencev. Predlagani so bili ukrepi, ki naj to stanje izboljšajo.

Živahna razprava se je razvila tudi ob poročilu trgovskega podjetja Povrtina-Sadje, ki je poročalo o težavah, katere ima z Okrajnim ljudskim odborom in Trgovskim podjetjem OZZ in zaradi prenikkega kredita. Sklenjeno je bilo, da se naj čimprej skliče konferenca predstavnikov imenovanega podjetja, MLO, OLO, Trgovskega podjetja OZZ ter mestne in okoliške zbornice, ki naj čimprej razčisti nejasnosti in sporne zadeve.

Dalje so bili na tej seji sprejeti sklepi, da se naj ukrene vse potrebno, da se ne bo kruh in pecivo prodajalo v gostilnah dražje kakor pa v pekarnah,

da se ukinejo nekatere gostilne, ki niso primerno urejene, prav tako pa se mora izvršiti adaptacija Točilnice predvsem z lastnimi sredstvi podjetja — posojilo pa se naj da samo za ureditev sanitarnih naprav in kuhinje.

Obravnavana je bila tudi preselitev Tkanine-Galanterije v nov prizidek Ljudskega magazina, preselitev Vesne v prostore Železodvora in preureditev dosedanjih prostorov Vesne v fototrgovino z ateljejem in delavnico ter za potrebe novo ustanovljenega podjetja Vezena. O vseh teh sklepih pa bo izrekel zadnjo besedo Svet za gospodarstvo in komunalo, ko mu bodo predloženi na prihodnji seji.

38. mednarodni kongres esperantistov v Zagrebu

Za 38. mednarodni kongres, ki se letos prične 25. julija v Zagrebu, se je do 15. maja že prijavilo 1435 delegatov iz 27 držav (lani se je v istem času za kongres v Oslu prijavilo 1185 članov.) Glavna direkcija jugoslovanskih železnic je odobrila 50% popust jugoslovanskim delegatom kongresa, inozemskim pa 25%. Kongresu bodo prisostvovali tudi številni predstavniki naše oblasti ter množičnih in političnih organizacij.

V častnem predsedstvu bodo: Lazar Koliševski, predsednik makedonske republike, dr. Aleš Bebler, Ethem Čamo, predsednik Sveta za kulturo in prosveto Bošne in Hercegovine, dr. Anton Melik, Miha Spiljak, dr. Teodor Varičak, rektor zagrebske univerze, dr. Milenko Protega, tajnik sekretariata za zun. zad. Hrvaške, dr. Vaso Butozan, rektor univerze v Sarajevu, dr. Kiril Miljovski, rektor univerze v Skoplju, Venčeslav Holjevac, predsednik MLO Zagreb, Jaka Avšič, predsednik MLO Ljubljana ter Ivo Sarajčić, direktor Radia Zagreb. Za častnega pokrovitelja Kongresa je določen dr. Vladimir Bakarić.

Dne 4. junija je predsednik naše republike tov. Tito sprejel delegacijo esperantistov, s katero se je nad eno uro razgovarjal v esperantskem jeziku.

Društvo esperantistov v Celju bo sprejelo nekoliko inozemskih delegatov, ki bodo obiskali naše mesto in kolico — in to delegate iz Osla in Koppenhagena. Po kongresu, dne 1. avgusta pride k nam tudi skupina švedskih delegatov, ki bo naslednji dan obiskala Logarsko dolino.

K zvišanju najemnin poslovnim prostorom naj dajo tudi potrošniki svoje mnenje

Na osnovi sklepa MLO Celje bi morali najemodajalci že predložiti pogodbe Svetu za gospodarstvo in komunalo. Ker pa so nastali pri tem različni pojmi in nesporazumi, doslej tega niso vsi izvršili.

Opisati hočemo slučaj Mestne klavnice, ki ima v najemu mesnico v hiši Ota Lovrenca v Zavodni. Le-ta je leta 1947 dal lokal v najem z mesečno najemnino 200 din. Pozneje je Klavnica zvišala najemnino na 600 din mesečno. Sedaj pa zahteva, naj Klavnica še dvigne najemnino, ali pa naj lokal izprazne, ker ga rabi za gostilno.

Uprava Klavnice mu je predložila obnovljeno pogodbo in mu v primerjavi z lokali v državnih hišah nudila 800 din najemnine. Ota je pogodbo zavrnil in zahteval štirikrat toliko. Klavnica naj bi torej plačala 3200 din najemnine za

lokal, kjer prodaja mesečno 450 do 500 kg mesa, kar bi pomenilo, da bi potrošniki plačevali meso okoli 6 din dražje na zadovoljstvo hišnega lastnika. Ker imajo uslužbenci in delavci Mestne klavnice itak komaj 80% plače in povišanja teh najemnin ne morejo vzeti v breme plačnega fonda, bi morali povišanje najemnin plačati potrošniki.

Ker ima Mestna klavnica svoje lokale v devetih hišah, katerih lastniki so privatniki in ker so le štirje sklenili pogodbo z upravo, nastaja problem za potrošnike, ki bi morali v tem slučaju dvigniti svoj glas. Naj potrošniki povedo, če se strinjajo, da bodo plačevali višjo ceno za meso samo zato, da bi si lastniki hiš lahko ustvarjali nezasluzene dobičke?

-g-

Delovni kolektiv Tovarne perila po uspešno zaključenem politično-upravnem tečaju

Pogled na svetu

Svet odhaja na počitnice, predajati se soncu, morju in vetru, kakor bi rekel znameniti francoski pesnik, ljubitelj narave in svetovni potnik Alain Gerbault. Ali pa odhaja poslušati godbo višin med bele gorske stene pod sinjim nebom, tja, kjer »je lepo in se da leč videti«, kakor je rekel pastir z Jezerskega, ko so ga vprašali, zakaj tako rad hodi po Kočni in Dolgem hrbtu. Podoba je, da diplomati, ki so odšli na počitnice, niso imeli dobrega nosu za velike dogodke preteklega tedna: na Ruskem, na Madžarskem, Češkem, v centralni Evropi sploh.

Kaj takega se je zgodilo na Ruskem? Težko je reči, svetovne časopisne agencije si niso na jasnem, kaj pravzaprav pomeni odstranitev notranjega ministra Berija iz njegovega položaja, njegova izključitev iz bolševiške partije in zaporno povelje, ki mu ga je verjetno izročil njegov naslednik Kruglov. Zato nima smisla, da ugrabimo še mi, kakšne posledice bo to imelo za sovjetsko zunanjo politiko do Zahoda, v korejskem, kitajskem, avstrijskem in nemškem vprašanju. Mislim, da je doslej najbolj trezno presodil položaj maršal Tito v intervjuju, ki ga je dal zastopnici United Pressa. Napak bi bilo, če bi zahodni svet, posebej Amerika, navalila na Vzhod z jurišem diplomatskih akcij in hladno vojno v veri, da se je »že začela«. Kaže, da jih je v Ameriki mnogo na vrhu in začetku predvsem Dulles, ki se k temu nagibljejo. Maršal Tito jih svari pred tem in jim svetuje koncilijantno rešitev bistvenih evropskih vprašanj, kakršna sta nemško in avstrijsko. Amerika je že naredila gesto, ki spominja na trojanskega konja, ko je ponudila Vzhodni Nemčiji začetno pomoč v živilih.

Sicer pa je treba razumeti tudi tiste, ki bi radi na hitro roko rešili zagonetko za železno zaveso. Da tam gotovo ni tistega, kar naj bi povedlo človeštvo v boljšo prihodnost, je zdaj že jasno vsemu svetu. Kriza madžarskega režima, ki je bila skrbno režirana in dirigirana iz Moskve, je ponovno pokazala, da vsi režimi satelitskih držav in SZ slone na izkoriščanju, osiromaševanju in najbolj krutem, brezobzirnem teptanju človeških osebnih svoboščin, da torej pomenijo korak nazaj, ne naprej, saj tam ni govora o ohranitvi in nadaljnjem razvoju pozitivnih pridobitev svobodnjaškega veka, ki je za nami. Prav isto je pokazal tudi umik češke vlade pri uredbi o fluktuaciji delovne sile. Nedvomno je oboje sad odpora in akcije delovnih ljudi, ki se niso ustrašili strojníc in tankov sovjetske soldateske. Napak pa imajo tisti reakcionarni politiki, ki menijo, da je udarilo plat zvona za njihovo akcijo proti socializmu, t. j. proti tistemu demokratičnemu delavskemu gibanju, ki mu je program demokracizacija proizvodnje in vsega družbenega življenja, odstranitev preživelih oblik liberalno-buržoazne formalne demokracije, ki so jo pokopali in jo pokopavajo fašizmi vseh vrst, za to, da bi ohranili oblast velikih trüstov, železnih in petrolejskih dinastij. Vloga, ki jo je igrala Jugoslavija od leta 1948 je v luči zadnjih dogodkov v SZ toliko večja, svetovnega pomena. Tisti, ki so v ameriškem kongresu glasovali zoper pomoč Jugoslaviji, so izkazali le svojo kratkovidnost in svoje omejene razredne interese. Jugoslavija je v enem desetletju izpolnila dve velikanski nalogi za dobro človeštva. Naj bi tega nikdo, ki ocenjuje svetovni položaj, ne zanemaril.

Uspešna intervencija podjetja Rožnik iz Ptuja na celjskem trgu

Ze drugič se je pojavilo na celjskem trgu trgovsko podjetje Rožnik iz Ptuja ter uspešno interveniralo z ugodnimi cenami. S prvim posegom na celjski trg je znižalo cene krompirja na 22 dinarjev, zelja pa na 12 dinarjev. Včeraj se je pojavilo to podjetje ponovno na trgu in prodajalo krompir po 14 dinarjev, zelje pa po 10 dinarjev. Samo temu podjetju se imamo zahvaliti, da prodajajo krompir sedaj tudi ostali po 15 din, zelje pa po 10 dinarjev.

Zelimo, da nas to podjetje še obišče v Celju in tudi v bodoče uspešno intervenira na celjskem tržišču.

Dan vajencev v Celju je bil uspešen

Pred nedavnim je Vajeniški odbor pri OK LMS organiziral »Dan vajencev«. Ob tej priliki so bili sprejeti in pogoščeni pri OK LMS vztrajni vajenci, tako pri učenju kakor tudi pri izvenšolskem udejstvovanju. Predsednik vajeniškega odbora tov. Sega Franjo jim je razdelil lepa, praktična darila. Poleg upraviteljev in direktorjev, šol je prisostvoval sprejem tudi zastopnik MLO, predsednik Sveta za prosveto in kulturo tovariš Anton Askerc, ki je vajence pozdravil in poudaril pomen vajencev, bodočih pomočnikov in mojstrov, v udejstvovanju na kulturnem, kakor tudi telesnovzgojnem področju. Nato so se jim na vajeniškem plesu pridružili tudi ostali vajenci. Drugi dan pa so skupno s predavatelji krenili na Lisco, Boč ali Šmohor, kjer so v lepem vremenu ob zvokih harmonik proslavili svoj praznik.

Podjetjem, ustanovam in privatnikom, ki so materialno podprli Vajeniški odbor se jim ta najlepše zahvaljuje ob tej priliki.

Takšno ne sme biti delo posvetovalnega odbora Narodne banke

Pri podružnicah Narodne banke (NB) so osnovani posvetovalni odbori. Člane teh odborov imenuje z odločbo pristojni OLO, seje pa sklicuje direktor podružnice NB. Naloga teh posvetovalnih odborov je, da s svojimi predlogi in priporočili pomagajo podružnici NB pri njenem vsekakor odgovornem delu, ko odloča o višini potrebnih obratnih ali sezonskih kreditov. Da to delo tudi zmore, so v posvetovalni odbor imenovani kot člani predstavniki vseh panog gospodarstva, ki nastopajo v območju podružnice. Iz navedenega izhaja, da ni naloga vsakega izmed članov, da zastopa le interese svojega podjetja, temveč mora pomagati pri reševanju problematike celotne panoge gospodarstva, prav tako pa tudi vseh ostalih gospodarskih organizacij iz območja podružnice NB. Nadalje se da iz prejšnjih izjavljanj sklepati, da je smatrati kot posvetovalni odbor le celoto, torej vse člane, ki so imenovani z odločbo OLO, ne pa posameznega predstavnika iz tega ali onega podjetja.

14. t. m. je bila sklicana seja posvetovalnega odbora podružnice NB v Zalcu. Na dnevnem redu je bila ena izmed najbolj kočljivih zadev, kar so jih doslej posvetovalni odbori sploh obravnavali. Dejansko gre sedaj za to, ali bomo škodili gospodarstvu kot celoti, ali onemogočili delo posameznih gospodarskih organizacij, ali pa res preudarno in odgovorno rešili vprašanje kredita za vsako izmed prizadetih podjetij. Člani posvetovalnega odbora se tega niso zavedali. To se da sklepati po udeležbi in zamudah. Da pa člani niso doumeli naloge posvetovalnega odbora, se da sklepati po tem, da se je vsak izmed navzočih, brez izjeme, zanimal le za

višino kredita svojega podjetja in ko je bila zadeva obravnavana, je slej ko prej zapustil sejo sobo. Saj ostalo se njega ne tiče več! Ko se je obravnavala problematika Okrajnega podjetja Mizarstvo, Sempeter, je bil od 14-članskega posvetovalnega odbora navzoč le še en član, in to predstavnik imenovanega podjetja!

Vprašujem vse člane posvetovalnega odbora podružnice NB v Zalcu, ali vedo za vse sklepe, ki so bili sprejeti na tej seji? Nadalje, ali se je posvetovalni odbor kaj zanimal, kakšno je stanje kreditov in kako bo NB rešila zadevo, recimo za gostinstvo in obrt? Po pravici lahko vsak izmed članov odgovori le z »ne«!

Podružnica NB vodi zapisnik o seji posvetovalnega odbora. Izvod tega zapisnika se pošilja tudi Centrali NB za LRS. Menim, da zaključke te seje vsekakor ni mogoče smatrati za sklepe posvetovalnega odbora, temveč le za mnenje odbora in bi bil rezultat isti, če ne še boljši, če bi se vsak predstavnik podjetja v svoji zadevi kar v podružnici NB pomenil za ostale gospodarske organizacije, ki nimajo svojih predstavnikov v posvetovalnem odboru, ali pa katerih člani se seje niso udeležili, pa se v pravem pomenu besede nihče niti zmenil ni.

Posvetovalni odbori niso bili osnovani z namenom, da se izbere nekaj privilegirancev, ki bodo lahko na posebni seji s predstavniki NB polemizirali o specialnih problemih njihovih podjetij! Takšni posvetovalni odbori tudi podružnicam NB ne morejo nuditi tiste opore in pomoči, ki naj bi jo banka od njih dobila.

M. S.

Posestnik Pungaršek Karl iz Babne reke in pravice njegove deklet

Se zelo mlada je prišla 1926. leta* k posestniku Pungaršku v Babno reko Caharijas Elizabeta. Mada je bila in tudi delovne moči so odgovarjale njeni starosti.

Le malo je podatkov o tem, kako je živel Elizabeta pri svojem gospodarju, kakšno je bilo plačilo za njeno delo in kakšni so bili upi za starostna leta. Nekaj malega lahko razberemo iz Zavezne pisma, ki se glasi takole:

»ZAVEZNO PISMO«

s katerim se podpisani Pungaršek Karl, posestnik v Babni reki štev. 9 zavezujem

izplačati moji služkinji Caharijas Elizabeti znesek din 5000.—, reci pet tisoč, pod pogojem, da ostane pri meni v službi še štiri leta, t. j. do 1. januarja 1944.

Imenovana dobi ta znesek, če ostane pridna in skrbna kot je doslej, v nasprotnem* slučaju, kakor tudi če bi pred navedenim rokom odšla iz kakršnega koli razloga iz moje službe, pa ne dobi ničesar.

Pri Sv. Stefanu, dne 16. 11. 1939.

Pungaršek Karl

Priča: Podpis nečitljiv.

Kot priča Jozef Grobenšek.

To je bilo pred 13 leti, ko so brez Caharijasove (njenega podpisa namreč ni nikjer) sklenili posestnik Pungaršek in neke priče zavezno pismo, v katerem so ugotovili, da je bila Caharijasova pridna in da...

Leta so tekla in Elizabeti so se nabilala leta in s tem skrb za starost. Polnih 26 let svojega življenja in dela je pustila na Pungarškovem posestvu — menda ni pedi njegove zemlje, ki jo Caharijasova ne bi prehodila in obdelala

in jo z znojem namočila. Delala je in rastla z zemljo in s hišo, s svojimi rokami si je v 26 letih zaslužila mirne in lepe dneve v starosti.

Tako bi moralo biti po vseh človeških pisanih in nepisanih zakonih — tako je mislila Caharijasova in tako bi ji prisodil vsakdo, ki bi slisal njeno življenjsko zgodbo. Pa se ni zgodilo tako. Pred tremi leti je prišel v Pungarškovo hišo in na njegovo posestvo iz Javorja pri Slivnici neki drugi človek z družino; prišel je, da bi posestvo prevzel. Pa če bi že bil določen za gospodarja, bi moral prevzeti vse obveznosti, ki iz te podedovane in ne z rokami zaslužene lastnine izhajajo.

Caharijasova se je zavedla, kaj jo s prihodom novega gospodarja čaka, zaskrbelo jo je njeno bodoče življenje, zato je iskala svoje pravice na socialnem zavarovanju. Ta korak je storila s prepričanjem, da je to samo po sebi umevno, ni pa vedela, da se bo ta korak končal nekeje druge. Pungaršek Karl, posestnik 13 ha in 18 a skupne zemlje je moral plačati za Caharijasovo 34.421 din in se je odločil da s tem izplačilom tudi dokončno obračuna z Elizabeto. Naglal jo je in 24. aprila letošnjega leta se je morala preseliti h kočarki Kocjan Neži na Babni gori št. 45.

Še enkrat sta se srečala z gospodarjem, ko ji je za 26 letno delo prepisal četrť johe veliko njivo z delom travnika. V pogodbi je bilo rečeno, da bo lastninska pravica prenesena na Caharijasovo šele po gospodarjevi smrti in da do tega časa nima pravice imeti na tem delu posestva lastnih pridevkov.

In še se bosta morala srečati Caharijasova in Pungaršek, še pred njegovo smrtjo, in se bosta morala temeljito zmeniti o pravicah, ki si jih je Caharijasova zapisala z rokami in znojem v vsako brazdo, v vsak košček zemlje 13 ha velikega posestva.

Ze zdavnaj, zdavnaj so minili časi »Hlapca Jernej«, ta pravica je pravica naših delovnih ljudi, ki so si jo krvavo priborili. Kralji na Betajnovi in na novi in na Babni reki in, in... ne bodo več kraljevali in teptali teh težko priborjenih pravic.

K. F.

Nov obratovalni čas trgovin in gostiln

Z odlokom Mestnega ljudskega odbora stopa v veljavo nov obratovalni čas za trgovine in gostilne v Celju. Trgovske poslovalnice so odprte poleti od 7. do 12. ure in od 16. do 18.30, pozimi pa od 7.30 do 12. ure in od 15. do 18. ure. Ob četrtnih popoldne so trgovine zaprte. Prodajalnice svežega mesa so odprte poleti od 6. do 11. ure in od 16. do 18.30, pozimi pa od 7. do 12. ure in od 15. do 17.30. Ob ponedeljkih popoldne so te obratovalnice zaprte. Prodajalnice kruha so odprte vedno od 5. do 10. in od 14. do 17. ure, ob sobotah pa od 16. do 19. ure. Prodajalnice sadja in zelenjave so v polnem času odprte od 6. do 11. in od 15. do 18. ure popoldne. Ob četrtnih so te poslovalnice zaprte. Mlekarnice so odprte poleti od 6. do 10. in od 13. do 16. ure, pozimi pa od 6. do 10. in od 15. do 18. ure.

Gostinski obrati imajo naslednji obratovalni čas:

Hoteli in nočišča časovno neomejeno. Kavarne so odprte do 1. ure zjutraj, bari do 4. ure zjutraj. Restavracije so odprte vsak dan do 23. ure, gostilne do 22. ure, bifeji tudi do 22. ure. Kavarne in gostilne smejo ob sobotah, nedeljah, v dnevih pred prazniki in ob praznikih podaljšati obratovanje za eno uro. Odlok vsebuje tudi določilo, da se morajo gostinski obrati izprazniti in zapreti najkasneje četrť ure po zapiralnem času.

Zakaj plačamo zemlje in kruh v gostilnah znatno dražja kakor pa v pekarnah

Celjanom so dobro znane navade celjskih gostinskih obratov, da prodajajo zemlje po 8 din, tudi 9 dinarjev — čeprav jih plačujejo po 5,50 din, kruh pa po 4 do 5 dinarjev, čeprav narežajo iz vsake štruce tudi po 15 do 20 kosov.

Ali se s tem res ne bo končalo? Ali res ni mogoče doseči tega, da bi gostinska podjetja prodajala kruh in pecivo po isti ceni kakor pekarnice. Smatramo, da so gostinski pribitki na vino in ostala jedila (od 50 do 70% na nabavne cene) dovolj visoki, da bodo podjetja to zmogla.

POTROŠNIKI NAJ ZAHTEVAJO TEHTANJE KRUHA

V naših prodajalnah kruha je uveden običaj, da se hlebci prodajajo po komadah in ne po teži. Zelo pogosto pa moramo ugotoviti, da hlebci kruha ne odgovarjajo teži, ki jo mora potrošnik plačati. Zato bi bilo nujno potrebno, da se v prodajalnah kruha uvede način prodaje, ki ne bo prizadel potrošnike, in sicer naj pekarnice v bodoče tehtajo in prodajajo stvarne količine in ne kot sedaj s primankljaji.

J. K.

OKRAJNI SINDIKALNI SVET CELJE

čestila vsem borcem narodnoosvobodilne borbe, vsem delovnim ljudem, sindikalnim podružnicam, upravnim odborom, delavskim svetom in vsem množičnim organizacijam k Prazniku vsłaje slovenskega ljudstva in meslnemu prebivalstvu Dnevu Celja posebej. Sindikalni svet želi, da bi oba praznika vlila delovnim ljudem še več moči, še več zaupanja našemu skupnemu prizadevanju pri gradilvi socialistične družbe!

NAJ ŽIVI 22. JULIJ — PRAZNIK VSTAJE!

NAJ ŽIVI 20. JULIJ — DAN CELJA!

Počitniški dom na Svetini pri Celju in hotel pod Tovstom (Celjska koča) vabita ...

Koliko prošelj in želja Celjanov in bližnjih okolčanov je bilo izrečenih, preden smo dobili dva moderno urejena višinska domova za ljubitelje narave, nedeljske izletnike in celo za razvajene turiste!

Tako lepi gorski zatočišči v neposredni bližini industrijskega središča sta ne le v okras mesta in okolice, marveč tudi kulturna pridobitev delovnega ljudstva.

Počitniški dom na Svetini je bil dograjen pred dvema letoma in je plod poštvovalnega truda delavskega kolektiva Zelezarne v Štorah ter je danes najpriljubljenejša izletniška točka, pozimi in poleti. V pičlih dveh urah ga izletnik doseže z vseh strani. Ze v popoldanskih urah se po napornem delu naužije svežega zraka, dobre postrežbe in lepega razgleda. Oskrbljen je tudi z udobnim prenočiščem v sobah z eno, dvema in več posteljami ter mehkim skupnim ležiščem. Velika moderna jedilnica, radió, ležalni stoli za sončenje na terasi, vse to mika in te vleče, da se ne moreš ločiti od njega.

Kaj pa Hotel pod Tovstom? Ista slika.

Udobnost poleg udobnosti. Pol ure sta oba domova narazen in goste kar vlečeta vsak k sebi. Da, Celjska koča je res moderen hotel z razglednima točkama Tovstom in Grmado.

Najživahnejše vrvenje je pri njih ob nedeljah, saj je to najcenejša izletniška točka. Ne rabiš ne vlaka ne avtobusa.

Z malo korajžje si v kratkem času po udobnih poteh na cilju, zvečer pa se vrneš ves zadovoljen k počitku.

In vendar ni vse tako. Če prideš ob delavnikih semkaj na obisk, so prostori večinoma prazni. Ju-

CELJE V BORBI ZA SVOBODO

V spomin borcem celjske čete

TERČAK STANE

Osvobodilna fronta v Celju

Narodnoosvobodilna borba pomeni največjo prelomnico v vsej naši zgodovini. Ni zgolj slučaj, da so predeli, geografsko in gospodarsko povezani s Celjem, zavzeli proti okupatorju tako odklonilno stališče. Znano je, da so bile razmere na bivšem Stajerskem že v Avstriji, nato v predaprilski Jugoslaviji, posebno pa še za časa okupacije, najtežje. Na teh predelih se je vršilo ponemčevanje, ki je posebno obmeji zavzelo velik obseg. Mnogim je še v spominu borba za slovensko šolstvo in s tem v zvezi delovanje Südmarke in Schulvereina v obmejnem ozemlju in večjih gospodarskih centrih. V bivši Jugoslaviji je znano podtalno delo Kulturbunda, kjer se je kon-

centrirala peta kolona. Nam vsem je še dobro v spominu okupatorjev režim v letih 1941—1945, ki se je izživil v zapiranju, izseljevanju in streljanju talcev.

Kljub vsem tem dejstvom je imelo Celje s svojim zaledjem na Stajerskem prvenstveno vlogo v progresivnem delu v bivši Jugoslaviji kakor tudi v dobi okupacije. Tega svojega velikega poslanstva Celje, po zaslugi borcev in aktivistov, ni zatajilo nikoli.

Celje v predaprilski Jugoslaviji

Celje s svojim zaledjem stoji v ospredju vseh množičnih političnih dogajanj na Stajerskem. Na tem predelu Stajerske so vrele močne progresivne sile, ki so dobivale vso pomoč in vodstvo Partije. Njihove korenine pa so rasle v rudarskih in ostalih industrijskih središčih. Tukaj se je vršila koncentracija delavskih gibanj, ki imajo svoj najvišji vzpon v štrajkih v Celju, Sempavlu, in so tesno povezana z borbo v Revirjih.

V Celju in v njegovem zaledju je živel in deloval mnogo najnaprednejših in najpoštenjvalnejših komunistov, borcev za boljše bodočnost, kakor: narodni heroji Slavko Slander, Miloš Zidanšek, Dušan Kraigher, Franc Leskošek, Peter Stante in Franc Vrunč, Lojze Hochkraut v Trbovljah, Janez Pečnik v Sempavlu in še mnogi drugi. Vsi ti so s svojo požrtvovalnostjo in predanostjo znali združiti in usmeriti delavske pravice v skupni cilj. Zato ni čudno, če zasledimo vsa najvažnejša partijska in splošno politična dogajanja ravno v Celju ali vsaj na njegovem območju. Ta dejstva jasno kažejo veliko vlogo Celja v zgodovini delavskega gibanja in kasneje v ljudski revoluciji.

Vzporedno z razvojem progresivnega gibanja zasledimo že v Avstriji močno nemško nacionalno gibanje, ki se v bivši Jugoslaviji še stopnjuje in doseže svoj višek v Kulturbundu. Njegov močan razdiralni vpliv se pokaže ob razsulu bivše Jugoslavije.

Tudi protestantizem v nemali meri pomaga graditi na našem ozemlju most na Jadran. Njegov glavni organizator je pastor May z množico gospodarsko dobro stoječih trgovcev, obrtnikov in priseljenega uradništva. Važno vlogo igra tudi njihov časopis Cillier Zeitung z glavnim urednikom in nemškimi poslancem Francem Schauerjem. Organizacija Kulturbunda se je bavila poleg njihovih kulturnih zadev, ki so bile v glavnem le krinka, še s podtalnim rušilnim delom. V Celju je bilo mladinsko središče Kulturbunda za Stajersko z nemškim mladinskim vodjem Seppom Jelenzom, o katerem vedo mnogo povedati zaporniki v Starem piskru. Celje je bilo tudi središče njihovega špionažnega centra. Tukaj so

se v glavnem sestavljale vse karakteristike Slovencev, ki so bili izseljeni ali pa so padli kot talci v dobi okupacije.

Kako močan razmah je zavzelo progresivno delavsko gibanje vključno silno težkim pogojem v letih pred okupacijo in kako močan vpliv je imelo ne samo v Celju in njegovem območju, ampak na vsem Stajerskem, je najbolj značilna manifestacija Svoboda leta 1935. To je bila najmočnejša manifestacija delavskega gibanja v Sloveniji

Franc Leskošek-Luka

sploh. Da je bilo ravno Celje izbrano za to veličastno manifestacijo, je predvsem vzrok v tem, kar je imelo najmočnejše delavsko zaledje in močno, sposobno organizacijo.

Dne 24. novembra 1936 se je vršil v Celju sestanek predstavnikov naprednega slovenskega časopisa Ljudske pravice, Slovenske zemlje in Bojevnik. Na tem sestanku je bil sklenjen sporazum o izdaji skupnega lista. Ta akt je bil brezdvoma začetek Slovenske ljudske fronte!

Konec poletja 1939 se je vršilo v Celju zborovanje delegatov Slovensko-kmečko-delavskega gibanja s Francem Leskoškom in dr. Vekoslavom Kukovcem na čelu. Delegati so se zedinili za skupno progresivno gibanje, ki se naj imenuje Zveza delovnega ljudstva.

V tem času zasledimo tudi prve partijske ciklostilne tehnike na našem terenu. Prva znana ilegalna ciklostilna tehnika je bila v Sempavlu v Savinjski dolini leta 1937 in nato v Lovrencu leta 1938. Istega leta se je ustanovila ilegalna tehnika tudi v Medlogu pri Celju. V teh dveh ilegalnih tehnikah je poleg tov. Plaskana, ki je bil že v tej dobi ilegalen in je padel leta 1941 kot talec, delal tudi tov. Dušan Kraigher-Jug, Vera Slandrova in pesnik Karel Destovnik-Kajuh.

Plakatov o streljanju talcev v celjskem območju je trenutno znanih 18 s skupnim številom 743 ustrujenih. Dosedaj znanih plakatov o streljanju talcev na Stajerskem je 37 s 1775 talci. Število ubitih pa je precej večje, ker se je ubijanje naših ljudi vršilo tudi izven meja Spodnje Stajerske kakor tudi na tiho in se tega ni javljalo s plakati.

Prvi talci so padli v Starem piskru v Celju dne 4. septembra 1941. Ta dan je v zgodovini partizanskega gibanja na Stajerskem važen mejnik. Na dan streljanja talcev se je izvršila koncentracija Revirske, Savinjske in Saleško-mislinske čete na Dobrovljah v I. Stajerski bataljon pod poveljstvom komandanta Franca Rozmana-Staneta, kasnejšega komandanta NOV Slovenije in narodnega heroja.

Predeli celjskega območja so poleg revirjev nosilci osvobodilnega gibanja na Stajerskem po zaslugi Partije in njenih vodilnih članov, ki so prebivali na naših terenih. Organizacija OF je tukaj lahko uspevala, ker so bili ljudje množično zajeti v ilegalno borbo že v predaprilski Jugoslaviji.

Najpomembnejši javki in zbirališče partijcev sta bili v Joštovem mlinu v Medlogu pri Celju in v stanovanju Dušana Kraigherja-Juga pri Rodetovih v Jenkovi ulici. Po prihodu okupatorja je bil prve tedne v Joštovem mlinu še sekretar okrožnega komiteja učitelj Franc Vrunč, ki je vzdrževal potrebne zveze. Javka pri Rodetovih je obstajala do zajetja sekretarja Toneta Grčarja iz Pečovnika, ki so ga gestapovci v stanovanju leta 1942 ustrelili.

V letu 1941 so bile še naslednje javke, skrivališča materiala in tehnike: Trgovina Božić v Stanetovi ulici, kjer je bila poleg javke še tehnika in skrivališče materiala. Tu sta delali aktivisti Gabrovce Lenka in Umek Milka. Tudi stanovanje Lenke Gabrovce je bilo skrivališče in javka. Sem se je zatekel narodni heroj Miloš Zidanšek ob izdaji dne 29. oktobra v slaščičarni Rugo, sedaj Na-na, ko je ušel gestapovcem. Partizanski tehniki sta še bili pri Jagriču, Cesta na grad in v Frece-tovi drvarnici, Cesta na Dobravo št. 13. V tehniki pri Jagriču je delal tov. Igor (Belič).

Pri Ključarju-Kožuhu v Razlagovi ulici in pri Stibeljnu in Doplerju na Mariborski cesti je bilo skrivališče aktivistov in shrambe za material. Pri tov. Cuku v Aškerčevi ulici je bila javka za tov. Ivanko Uranjek, učiteljico iz Griž, prvo talko na Stajerskem, ustreljeno dne 30. julija 1941 v Krškem.

Javke so bile še v Zadrugi trgovini državnih nameščenecv (Stari pisker), pri Vidi Jošt v Jezercih, pri Kranjčevih v Grižah, pri kmetu Farčniku na Teharjih in pri kmetu Pregeljnu na Spodnji Hudinji.

Poleg teh znanih je bilo v mestu in okolici več manj znanih, ki niso bile vse izdane.

Sestanek, na katerem so ustanovili Mestni odbor OF, se je vršil v zgodnjem poletju, nekateri trde, da že v sredini maja, in sicer pri tovarišu Cirilu Debeljaku, ki je stanoval v Rakunovi hiši na Ljubljanski cesti. Sestanek je sklical in vodil sekretar komiteja tov. Tone Grčar. Navzoči so bili poleg njega še Ciril Debeljak, Hojkar Stane, Lešnik Avgust, Rek-Biba, Marica Frece in Gorenjak, ki nosi delno krivdo za drugo izdajo celjskih aktivistov. Na tem sestanku se je konstituiral MO OF Celje, obravnavali so

poročila blagajnika, odobrili prispevke za pomoč ilegalcem in družinam partizanov ter izbirali zaupnike. Zapisnik je pisala tov. Marica Frece na cigaretni papir.

Izdaji v vrstah OF

V Celju sta znani dve veliki izdaji, kjer so bili zajeti najboljši celjski aktivisti. Večina jih je bila ustreljena v letih 1941 in 1942 v Celju. Ostale aktiviste pa je Gestapo odvedel v koncentracijska taborišča, iz katerih so se vrnili le redki.

Prva izdaja je bila 29. oktobra 1941. Aktivistično delo je bilo v tem času v Celju v velikem razmahu. Tudi povezava z ostalimi aktivisti na Stajerskem je bila dobra. Tega dne bi bil moral biti sestanek zaupnikov iz Celja in Maribora v slaščičarni Rugo, sedaj Na-na. Na tem sestanku je bil ustreljen partizan Ubo, ostali udeleženci so srečno pobegnili, med njimi tudi narodni heroj Miloš Zidanšek, ki je bil že aretiran. Ta sestanek je izdala Sonja Omanova iz Maribora. Pa tudi drugi aktivisti v Celju, katere je poznala, so bili izdani. Sonja Omanova je likvidirala trojka Pohorskega bataljona v Mariboru pri kadetnici. V tem času sta se vrinili v vrste celjskih aktivistov še dve gestapovski izdajalki Hilda in Greta. Do 1. novembra leta 1941 so zaprli okoli 80 aktivistov in simpatizerjev OF.

Druga izdaja se je izvršila 30. aprila 1942. Nekaj zaupnik gestapa v Celju je izdal Ivana Okorna, ki je po težkem mučenju izdal nekaj aktivistov. Med njimi je prišel v roke okupatorju tudi Mirko Gorenjak. Mreža aktivistov, ki jo je po prvi izdaji postavil Miloš Zidanšek, je popolnoma propadla. Prvi dan so zaprli okoli 70 tovarišev, kasneje pa še 30.

Po tem času je nehalo biti Celje središče odpora na tem delu Stajerske. Vse politične in vojaške akcije so se po tej izdaji dirigirale iz Dobrovlja, kjer je bil štab II. grupe odredov.

Ustanovitev SKOJ

Nekako sredi julija 1941 se je osnoval v Celju SKOJ. Organizacijo je vodil Dušan Finžgar-Fidži. Prvi sekretar je bil Tone Kos, delavec v bivši tovarni Westen. Znani člani so še Anica Rajer-Kočarjeva in Milica Sorčanova. Vseh skupaj pa je bilo v začetku samo pet. Njihova naloga je bila, da bi organizirali mladino v mestu in okolici. V času prve izdaje pa so tudi padli v roke okupatorja.

Prva celjska četa

Člani. Vseh članov Celjske čete še danes ne poznamo.

Prvi komandir Celjske čete je bil sekretar komiteja Franc Vrunč (Zbornik, dokument št. 34, str. 90). Ko so

Peter Stante-Skala

Vrunč v Slivnici 11. avgusta ujeli Nemci, je prevzel poveljstvo čete sekretar Vojnega komiteja Peter Stante. Poleg teh dveh so bili še vidnejši člani: Vilč Slander, ki je prišel v četo, ko je Stante zaradi ran ni mogel voditi, Ivan Skvarča-Modrars, ključavničarski mojster, Zavodna št. 71. Skvarča je vzdrževal zveze s Savinjsko četo. Zasledimo ga leta 1942 kot komandirja Kozjanske čete, ki propade avgusta 1942 pri Topolovem. V tej borbi je padla v okupatorske roke tudi sekretarka za Kozjansko Tončka Čečeva. Narodni heroj Ivan Skvarča-Modrars je padel 19. decembra 1944 pri napadu na Sv. Peter pod Svetimi gorami kot načelnik VOS za Stajersko. Ob njegovi smrti je bil navzoč komandant Kozjanskega od-

reda Marjan Jerin. V četi je bil tudi skojevec Iztok — pravo ime je še danes neznano. Iztok je vodil zadnjo borbo Celjske čete v mlinu pri Sentrupertu in je junaško padel. V četi sta bila tudi Novozelandca (Arabca?) Junis in Krim, pravi imeni nista znani. Ko ju je okupator vozil v Nemčijo sta skočila pri Cretu iz drvečega vlaka. Zatekla sta se v hišo Draga Hercoga. Preko Lenke Gabrovčeve sta dobila zvezo s Celjsko četo. V Zavodno na javko jih je peljal Bogomir Kresnik. Zgorela sta v mlinu v Sentrupertu.

Poleg omenjenih so bili še v četi Anton Rebek, Jože Koželj, nekaj časa pa še Rudi in Dominik Hribar, Vovk Karol in Ivan Novak. Vsa imena borcev Celjske čete še niso znana.

Povezava Celjske čete s Pokrajinskim komitejem

Četa je imela preko aktivistov stalno povezavo s Pokrajinskim komitejem Partije, ki je bil v tem času v Mariboru. Kot dokaz navajam originalni dokument žandarmerijskega poročila, ki se v prevodu glasi:

Žandarmerijsko okrožje Maribor
Dnevnik št. 427.

Maribor, 18. avgusta 1941.

Žandarmerijskemu okrožju v Celju Zadeva: Komunistični podvigi, navodila. Pri komunističnem vodji, aretiranem dne 17. 8. 1941 v Hočah, je bilo najdeno naslednje pisanje, katero je bilo po tolačmu prevedeno:

Dolžnost Partijske organizacije v Spodnji Stajerski je:

I. Partija v Celju:

Požig vseh nemških gospodarstev, zasledovanje Kulturbundovcev. Zasledovanje k Slivnici pri Celju (misljen je napad na žandarmerijsko postajo Slivnica — opomba prevajalca).

Splošno: Sabotaža v vsej Sloveniji.

Zajetje komandirja Franca Vrunča v Slivnici

Generalmajor Peter Stante-Skala popisuje v Spominih na partizanska leta v spisu Prva celjska četa ogled žandarmerijske postaje v Slivnici, ki jo je hotela Celjska četa napasti, njegovo in Vrunčev borbo z zasledovalci, žandarmerijskimi organi. Kot dopolnilo je važen originalni dokument nemške žandarmerijske stanice v Slivnici o njegovi borbi in Vrunčevem zajetju, ki se v prevodu glasi:

Žandarmerijska postaja Slivnica
okrožje Celje

Slivnica, 12. 8. 1941

Tajni državni policiji,
stanica za zunanjo službo v Celju
Zadeva: Vrunč Franc in Stante N., komunisti.

V zvezi z gornjim se naznanja, da je sodelavec N. Stante pobegnil z žandarmerijske postaje Slivnica v smeri Voglajne, Vezovja in Planine. Stante je v bližini žandarmerijske postaje oddal nekaj strelcev proti žandarmerijskim organom, ki so zasledovali Franca Vrunča in ga nato prišli.

V Vezovju je bil Stante zasledovan po pripadniku nemške skupnosti, po sestniškem sinu Stanislavu Selčiču iz Vezovja št. 15 in v gozdu ustavljen. Stante je oddal 4—5 strelcev na Stanislava Selčiča. Pri tem je Selčič prestrelil bedro nad desnim kolonom s tako imenovanim strelom skozi meso. Rana se lahko smatra za lahko.

Stante poseduje verjetno jugoslovansko armadno pištolo, ker je na mestu, kjer je Stante blizu žandarmerijske postaje streljal, bila najdena torba za pištolo z gurto in 6 komadi 9 mm nabojev za jugoslovansko armadno pištolo in je le Stante to torbo za pištolo lahko izgubil. Zasledovanje Stanteja je bilo doslej brezuspešno.

Pri aretaciji Franca Vrunča 11. 8. 1941, ko je skočil v potok Voglajno, se je pri zajetju z vsemi silami postavil v bran in je mogel biti prijet samo s skrajno uporabo sil po pomožnih policistih Karlu Polnerju, tolaču Henriku Magdalenu in Francu Jeriču. Vrunč si je stalno prizadeval, da potegne pištolo iz desnega žepa, kar se mu ni posrečilo.

Pri tem zoperstavljanju je Franc Vrunč dobil rano, ki je vidna na njegovem zatilju.

Žandarmerijski mojster:
Ploder I. r.

Prvi komandir Celjske čete učitelj Franc Vrunč je šel po štirinajstih dneh gestapovskih zaporov in mučenja v objem smrti. Nemški razglas o streljanju talcev z dne 24. in 25. avgusta navaja med ustrujenimi talci tudi njegovo ime. Ta Razglas je izredno važen za nas tudi zaradi tega, ker je bil obenem z Vrunčem ustrujen tudi Weber Franc, gozdar iz Skofje vasi pri Celju.

Tovarišica Mica Slandrova navaja, da se je pod tem ilegalnim imenom skrivala Slavko Slander.

Zbornik dokumentov št. 10, stran 351 piše: »Slavko Slander, prvi član CK KPS, ki je dal življenje v narodnoosvobodilni borbi. Nemci niso vedeli, koga so ustrelili, ker je imel lažno legitimacijo na ime Franc Weber.

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Ilegalno delo Partije na celjskem območju

Na predelih celjskega območja zasledimo v vsej dobi ilegalnega dela Partije največjo aktivnost. Ze samo začasno ilegalno bivališče predsednika republike maršala Tita v l. 1933—1941 pri teti Ani Kolarjevi v Trebach pri Podstredi in sestanki s partijskimi prvaki iz vse države kažejo, da so bili ti tereni zelo razgibani. Na celjskem območju so se vršile pomembne partijske konference. Kot prva je znana partijska konferenca v Stibelnovi zidnici v Kaplji vasi v Savinjski dolini, ki se je vršila junija 1936. Navzočih je bilo okoli štirideset delegatov s Titom na čelu. Takrat je maršal Tito prenočeval v Turnškovi hiši v Kaplji vasi št. 70. Leta 1937 se je vršil ustanovni sestanek Komunistične partije Slovenije na Polževem v Revirjih na obmejnem predelu celjskega območja. Dve leti kasneje na Silvestrovo 1939 se je vršila

Celje v dobi okupatorskega terorja

Okupator je po zasedbi Spodnje Stajerske polagal izredno pažnjo na Celjsko območje, ki je bilo v bivši Jugoslaviji najbolj progresivno usmerjeno. Zaradi tega so se na tem ozemlju izvrševali najstrožji ukrepi, ki naj bi bili za vzgled vsemu ostalemu okupiranemu ozemlju. Največji del tega gorja je pripisati ravno podtalni organizaciji »Pete kolone«, ki je bila v legalni nemški organizaciji Kulturbund. V bivšem Kreisu Cilli je bilo zaplenjenih v dobi okupacije nad 1360 slovenskih posestev, 71 trgovskih obratov, 85 obrtnih delavnic in 20 industrijskih obratov. Z bivše Spodnje Stajerske so izselili okoli 80.000 ljudi. 7000 Slovencev pa je pobegnilo pred okupatorjem v tako imenovano Ljubljansko pokrajino. Statistika o izseljevanju nam pove, da je bil vsak sedmi Slovenec iz Stajerske izseljen.

ENOTNI V SLAVNIH DNEH — ENOTNI V IZGRADNJI SOCIALIZMA!
NAJ ŽIVI 20. JULIJ — ZRELOSTNI IZPIT SLOVENSKEGA NARODA —
DAN MESTA CELJA IN HEROJSKA OBLETNICA NJEGOVEGA
UPORA NASILJU!

„Avtoobnova“

Celje

„HMEZAD“ ŽALEC

čestita vsem delovnim ljudem, zlasti vsem kmetom-zadružnikom, k prazniku vstaje slovenskega ljudstva z željo, da bi ta praznik kar najlepše proslavili in še dalje stopali po poti napredka v socialistično izgradnjo naše domovine!

Vsem potrošnikom električne energije in vsem našim odjemalcem kot mestu Celju čestita ob 22. JULIJU — junaškem jubileju upora slovenskega delovnega ljudstva in 20. JULIJU — Dnevu mesta Celja

DELOVNI KOLEKTIV „ELEKTRO“ CELJE

HOTEL „Slovan“ VRANSKO

nudi svojim gostom topla in hladna jedila, prvovrstna vina, prenočišča. Če ste na poti z avtom, zaustavite se pri nas in prepričali se boste o dobri in solidni postrežbi. — Trg Vransko je turistični kraj. Od tu je izhodišče v podzemeljske jame Škavadnico nad Taborom, Stobirnico, Zeleno jamo ter na izletniške točke Menino planino, Čemšeniško planino, prelaz Lipo in Grmado. — Koristite ugodne avtobusne zveze. — Delavci in uslužbenici imajo v času sezone 40%, izven sezone pa 60% popust. Za obisk se priporoča Uprava hotela »Slovan« Vransko

KOLEKTIV „Ljudski magazin“ CELJE

želi vsem delovnim ljudem Celja in okolice, da bi kar najdostojneje proslavili oba značajna praznika Dan vstaje in Praznika mesta Celja!

Še posebej čestita delovni kolektiv vsem svojim odjemalcem!

CELJE V BORBI ZA SVOBODO

Borbe in sabotažna dejanja Celjske čete

Celjska četa je delovala od 20. julija do 27. avgusta 1941. V tem času so njeni borci vodili sledeče borbe: 11. avgusta v Slivnici, 16. avgusta na Javorniku, 27. avgusta v Sentrupertu. Generalmajor Peter Stante-Skala navaja še napade na letno taborišče. Znana je tudi borba pri Pocaftovem mlinu na Teharjih. Poleg tega so borci te čete izvršili še požig žita in kozolca pri Majdičevem mlinu.

O borbi na Javorniku, kjer je bil ranjen komandir Stante-Skala, pravi poročilo žandarmerijske postaje Store med drugim sledeče: »Dne 16. avgusta 1941 v teku dopoldneva je bila žandarmerijska postaja Store po obveščevalnih obveščena, da so v težko prehodnem skalnem hribovju pri Javorniku, 4 km vzhodno od Svetine, 10 km jugovzhodno od Celja, pred več dnevi bile opažene oborožene civilne osebe, pri katerih se nahajajo tudi nekatere v uniformah.« (Tukaj sta mišljena Novozelandca (Arabca?) Junis in Krim.)

Iz tega žandarmerijskega poročila se jasno razbere, da so imeli Nemci v tem času izredno dobro organizirano svojo obveščevalno mrežo med nekaterimi tamošnjimi prebivalci.

Za to prvo in najtežjo dobo partizanstva na Stajerskem, ko je bila Celjska četa šele v organizacijskih povojih, je ta njihova delavnost velika. Pri teh ugotovitvah pa je važno tudi to, da je delovala na enem najtežjih terenov v neposredni okolici mesta Celja.

Skojcevec Iztok, Junis in Krim padejo

Ko je ranjeni komandir Peter Stante-Skala odšel na okrevanje, je prevzel vodstvo čete Vilč Slander. Stante pravi, da so odšli pod Vilčevim vodstvom na Kozjansko, kjer so ostanki čete propadli. Zbornik dokumentov navaja poročilo Pokrajinskega komiteja KPS za Stajersko števil. 24, str. 91, ki pravi med drugim naslednje: »Oddelek šest ljudi je odšel pod Vilčevim vodstvom kaznovat kmeta, ki je logor izdal. Naloga ni izvršil, pač pa je hotel s pomočjo istega kmeta nastaviti past žandarmeriji. V to past se je sam vjel in je bil razen enega moža ves uničen.«

O junaški borbi skojevca Iztoka; njegovo ime je neznano, Junisa in Krima v mlinu pri Sentrupertu piše komandir Peter Stante-Skala. Njegova izvajanja najbolje dopolnjuje poročilo poročnika Hallerja, vodje borbe. Prevod originala se glasi:

»Prijava namestnika žandarmerijskega okrožnega vodje poročnika Hallerja dne 27. avgusta 1941 ob 18. uri 30 min.

Včeraj je bilo žandarmerijski postaji Store javljeno, da se nahajajo komunisti v okolici mlina v Sentrupertu, občina Sentjurij odnosno Laško. Postaji Store in Sentjurij, močni po šest do osem mož sta nato izvršili pregled in jima je uspelo v mlinu Store 73 komuniste ustaviti. Ker se niso odzvali pozivu, da pridejo iz mlina, je bil ta zažgan.

Ogenj se je razširil na stanovanjsko hišo. Medtem, ko sta žandarmerijski

postaji bili zaposleni z gašenjem, je skočil neki komunist iz mlina in hotel bežati. Žandarmerijski mojster Totter ga je hotel ustaviti, prejel pa je od njega strel v glavo in trebuh. Ostali žandarji so komunistu ustrelili. Smatra se, da sta v mlinu vsaj dva komunisti zgorela. Ognja ni bilo mogoče pogasiti, tako da sta stanovanjska hiša in mlin popolnoma pogorela. Težko ranjeni žandarmerijski mojster Totter je bil ob 18. uri 45 minut prepeljan v bolnico v Celje.«

Tako so padli zadnji borci Celjske čete!

*

Za nas Celjane je prva Celjska četa, katere ustanovitev praznujemo kot praznik Celja, svetel spomin. Naj bomo nam in poznim rodovom vzgled, kako so padali naši najboljši borci in aktivisti za sveto stvar naše osvoboditve.

Vsi zgoraj navedeni dokumenti o Celjski četi se nahajajo v oddelku NOB v Mestnem muzeju v Celju.

Potrošniki, zahtevajte reorganizacijo celjskih pekarn!

Kritika o kakovosti kruha je v Celju že stara reč. Skoraj ni sestanka, ki ne bi razpravljala o skrajno slabih izdelkih, ki jih mora celjski potrošnik nabavljati v prodajalnah edinega tovrstnega podjetja — Mestnih pekarn. Razpravljanje o slabi moki, slabi peki in mizerem asortimentu je vodilo nešteto intervencij pri oblasteh in v podjetju samem. Toda zaman so bili upi in nade, da bi se obrnilo na bolje. Trdovratno se režijo iz polic potrošniku v brk hlebeci in žemlje, ki so izdelani tako diletantsko, da človek nehoti podvomiti v strokovnost pekovskih mojstrov. Pa pojdemo samo v okoliške trge in vasi. Povsod lepo pečen, mehak, slaček kruh in žemlje iz lepše moke. Ali bi mi Celjani ne jedli tudi enkrat slaničke, preste, makovke in druge dobrine, ki se jih spominjamo, če potujemo drugam, proč od celjskih pekarn? Ali ni vse to za Celjane postalo že iluzorno? Kako pa bi smel misliti na kaj takega, ko pa še hlebcev in žemelj v dostojni kakovosti ne premoremo. Monopol Mestnih pekarn je uniformiral kruh — toda slabo.

Dajte nam že dolgo željeno konkurenčno podjetje, morda bomo potem jedli dober kruh, a vsekakor boljše!

Komemoracija na grobovih talcev Frankolova-Strance bo dne 22. julija 1953 ob 10 dopoldne. Organizacije in svojci vabljani!

Odbor ZB.

Trgovski uslužbenici kmetijskih zadrug morajo biti seznanjeni s potrebami kmetijstva

Trgovinska zbornica Celje-okolica bo priredila skupno z OZZ in kmetijskim magazinom dva tridnevna tečaja za poslovođe KZ oziroma nameščence, ki so zadalženi za prodajo zaščitnih sredstev in umetnih gnojil.

Tečaja bosta v dneh od 23. do 25. in od 27. do 29. julija 1953 v kmetijski šoli v Sentjuriju.

Predavanja bodo obravnavala: osnove kmetijstva, sredstva za obdelavo zemlje, kmetijski stroji, sredstva za gnojenje, semenska okužba, žita, krompir, vrtna semena, kvalitetni odkup kmetijskih pridelkov, sredstva za škropljenje, sadje, vinogradi, kmetijstvo, sredstva za krmljenje živine, naloge KZ v pospeševanju kmetijstva, trgovinska dejavnost KZ ter zaključek.

Ker bo ta tečaj mnogo pripomogel k usposobitvi kadra v kmetijskih zadrugah, bi bilo zaželeno, da pošlje vsaka KZ vsaj enega nameščenca.

POVERJENIKOM

Prešernove družbe

1. Prosimo, da nam javite najkasneje do 25. julija število do tedaj vpisanih članov Prešernove družbe ne glede na to, ali so članarino že plačali in ste jo vi odvedli ali ne. Posebej navedite število tistih članov, za katere predvidevate, da se bodo vpisali v članstvo tedaj, ko jim boste obenem že tudi ponudili knjige (t. j. v mesecu novembru).

Najkasneje 1. avgusta moramo tiskarnam sporočiti naklado, v kateri naj tiskajo letošnje knjige Prešernove družbe. Zato opozarjamo poverjenike in vso javnost, da bomo kasnejša sporočila in vpise le težko upoštevali.

2. Do 1. septembra nam javite, koliko in katere izmed petih knjig želite vezane v polplatno ozlroma

platno. Doplačilo za vezavo koledarja v polplatno je 100 din, v platno pa 200 din, za vsako izmed ostalih knjig pa v polplatno 80 dinarjev in v celo platno 160 din.

3. Pohitite z vpisovanjem članov. Ker bo stala Družbo vsaka zbirka preko 500 din, storite vse, da zberete čim več podpornih in ustanovnih članov. Imena podpornih in ustanovnih članov, ki bodo plačali članarino do konca tega meseca, bomo objavili lahko še v koledarju za leto 1954, sicer pa šele v naslednjem letu.

Kdorkoli nam piše, naj sporoči tudi točen naslov, kjer naj bo navedena tudi pošta in železniška postaja.

Glavni odbor
Prešernove družbe

Kmetijska zadruga Celje

pozdravlja vse delovne ljudi mesta Celja ter jim čestita k njihovemu

Prazniku

vsem ostalim delovnim ljudem in kolektivom pa želi ob

DNEVU VSTAJE

čim več uspehov v delu in življenju!

Naj živi
Dan mesta Celja
20. julij
obletnica začetka
njegove
veličastne poti

DELOVNI KOLEKTIV
Projektivni biro CELJE

Pavla Rovanova:

Knapi smo, knapi...

Pri Hrastnikovih v rudarski koloniji niso imeli budilke. Čeprav bi jo imeli, je ne bi mogli uporabljati, saj je devetero članov družine vstajalo v različnem času.

Ziva budilka, točna do minute, je Hrastnikova mati. Čez dvajset let že budi moža, sinove in hčere ter predstavlja za svojo družino najtočnejšo šitno knjigo. Nezmotljivo dobro ve, kdaj imajo ata, Jože, Nac in Rudi jutranji šiht, France popoldanskega, Matija nočnega, kdaj ima Lenka svoj turnus v predilnici, Matevž, Ladko in Marjanca šolski čas. Najboljša švicarska budilka bi ne bila kos tako številnim željam. Zato pri Hrastnikovih budilke nimajo.

Noč se še ni odtrgala od sivine nastopajočega jutra, ko Hrastnikova mati že podrsava s svojimi koraki po kuhinji. Ko so žganci kuhani, potihoma hiti mati k vsakemu ležišču. Prine za moža blazino: »Jernej, vstani!« Rahlo se dotakne sinove roke, neslišno drsa od ležišča do ležišča: »Rudi, Jože, Nac, žganci so že na mizi!«

Večkrat se zgodi, da privoščni Nacku, najmlajšemu Hrastnikovemu knapu, še celih pet minut. In kako sladko je tako jutranje darilo! V zameno za teh pet minut, ki jih mati navrne Nacku, so na štedilniku vedno pripravljene suhe trske, ne da bi se mati in sin kdaj o tem dogovorila. Zgodi se, da ni trsk in takrat, kot pribito, odpade tudi petminutni podaljšek spanja. To je nenapisano pravilo med materjo in sinom Nackom.

Naslednji trenutek oživi vsa kuhinja. Jože pravi, da se je komaj vlegel, Rudi ugotavlja svoje sanje, Nac godrnja, da je še prezgodaj.

Oče Jernej se tiho smehlja, pripravlja svetilke, zajtrkuje, vtakne malico v žep in bolj sam zase zabrunda: »srečno« ter odide.

Pred vrati se mu dobrika pes Ninaš. Oče Jernej ga počehlja pod gobcem, kar psičku očitno zelo prija. Ninaš je že tri leta čuvaj vse rudarske kolonije, vendar ima hišno pravico pri Hrastnikovih. Od kod se je zatekel, ne vedo. In tako mu vsi otroci rudarske kolonije vbljajo znanje v pasje mozgane in v svojih vzgojiteljskih naporih tudi uspevajo. Ubogljivosti so dosegli pri njem več, kot starši pri njih. Otroci ga imajo neizmerno radi. Palice pes Ninaš ne pozna.

Priteče le na posebne žvižge in zaman se trudijo vaški otroci, da bi jim sledil. Rudarska kolonija je njegov dom. Gospodinje lahko suše perilo tudi ponoči, kokiši in zajcev nikoli ne zmanjka — Ninaš varuje imovino. Skače v višino kakor dober telovadec, odpre vsaka vrata in čudo vseh čud, igrati zna tudi »ristanc«. Otroci so mu toliko časa predstavljali nogo, da je uspel tudi v tem. Če se kdaj zmoti, mu to velikodušno odpustijo in mu ne štejejo »zapik«.

Miren je in vljuden. Če ga dražijo neznanci, pokaže zobe. Prenekateremu fantiču je že raztrgal hlače. Če je prizadet iskal lastnika, so ga otroci poslali k Hrastnikovim. Hrastnikovi fantje pa so se smejali: »Ni naš Ninaš!« In razočarani tožnik je odšel. V takih primerih je bil kuža Ninaš zelo inteligenten. Ni silil izza vogala, dokler je trajalo prerekanje. Ko pa je razočarani tožnik odšel, se je Ninaš dostojanstveno pojavil pred nasprotnim vogalom, veselo migajoč z repom.

Vsako jutro je pozdravil Hrastnikovega očeta in ga spremljal do ograje. Tudi danes je tako.

Se trikrat se oglasi pri vratih pozdrav »srečno« in odmev krepkih korakov odhajajočih Hrastnikovih rudarjev polagoma zamre v daljavi.

Mati stoji na pragu in njene tople oči spremljajo odhajajoče.

Na obzorju se dviga nežna jutranja zarja; rahlo se prebujajo jutro. Tišina se odmika nastopajočemu dnevu, vitke smreke šepečejo, drobna ptička nežno žgli in z njo se pripogiba zelena vejica Hrastnikovi materi v jutranji pozdrav.

Danes Hrastnikova mati ne občuti lepote prebujajočega se jutra. Gleda za odhajajočimi, hlad jo trese in trpek vzdih se ji iztrga iz globine. Na njenem obrazu, v katerega so skrbi za številno družino prezgodaj začrtale gube, a kljub temu še kaže sledove nekdanje mladostne lepote, se ob tem vzdihu pojavi bolesten izraz.

Prime za kljuko in kot bi nosila na plečih težko breme, oddrsa nazaj v kuhinjo. Navadno je po odhodu očeta in sinov zajtrkovala še sama, danes pa ji ni do tega.

Oče Jernej, ki je zelo redkobeseden in le malokdaj pripoveduje doma o delu v jami, je včeraj pri večerji z resnim glasom dejal: »Nac in Jože, jutri ne bosta šla na sedemnajst. Sam bom šel.«

Nac, ki je komaj nekaj mesecev v jami, se je gostobesedno protivil. Jože pa je gledal očeta s tistim skrbnim, vestnim pogledom, ki je tako svojstven za pravega rudarja. Odložil je žlico. Pomislil je, vstal izza mize in pribil: »Ne, oče...! Vzdržala bova, čeprav je vroče. Saj sva knapa...! Se nekaj dni in zazidal bomo. Rekli smo si, da bomo delali le po dve uri na sedemnajst, potem pa drugje. Menjavali se bomo in ni hudič, da ne bi ugnali to vročino.« Pomolčal je in bolj zase, kot za druge menil:

»Preklete težko je moralo biti včasih. Deset, dvanajst ur ste garali v tistem peklu. In za nekaj borih grošev.«

Zažarelo mu je oko, ko se je spomnil na denar in radio, ki si ga je že dolgo skrito želel.

»Mati, radio bomo kupili! Z Nacem sva že ogledovala enega. Če bo zmanjkalo, boš pa še ti priložil, kajne Rudi?«

»Kakopak! Meniš, da ga sam ne morem kupiti? Kupil ga bom, takrat... no, ko se bova z Anko vzela.«

Zadnje besede je izgovoril tiho, ljubeče, kot bi govoril Anki. Tisti hip pa mu je šinilo v glavo:

»Takrat bom kupil takšnega, v katerem se bo tudi videlo...«

»Ha, hahaha — se mu je zakrohotal v besedo šaljivi Nac. »Videlo, da, ampak ti boš videl le svojo Anko.«

Tako je razgovor o jami prešel na radio in se končal s smehom.

Le Hrastnikovi materi so moževe besede težko legle na srce. Kako je ljubila te svoje fante, kako ponosna je bila nanje, kako se je tresla zanje takrat, ko so bili partizanom kurirji. Vendar se je vse srečno izteklo in ko so se partizani vrnili iz gozdov, je šele zvedela za vsa tajna pota svojih fantičev.

»Le zakaj so rinili drug za drugim na šaht?« je velikokrat premišljevala. Dovolj je bilo kruha tudi drugje in vendar... Prvi je ostal v jami, ko je nekega dne pred leti spremljal očeta; potem je spremljal očeta Jože, ki so mu že kot kratkosrajčniku bili hunti največje razodetje. Kako ga je nekoč ure in ure iskala, Jože pa je sladko spal v polomljenem huntu, ki še danes stoji tam ob robu kolonije, pri gozdni poti. Nikdar ni mogla zvedeti, kako se je triletni bosopetnež povzpел na jamski voziček.

Nikoli se niso pogovarjali, da bodo fantje odšli na šaht in vendar je vse vleklo v jamo, drugega za drugim, tako kot vleče debela železna vrv hunt za huntom v rov in iz rova.

Stari kopač Jaka trdi, da nadnaravna moč privablja v podzemlje sinove rudarjev. Kdo ve — modruje v mislih Hrastnikova mati, ko pospravlja ostanke zajtrka.

Nikoli še ni bila v jami, vendar jo dobro pozna. Spoznala jo je kot hči rudarja, kot žena rudarja in najbolje kot mati — rudarjev, Sreča in radost, trpljenje in nemir, veselje in žalost, pesem in kletev, vse to se preliva iz dneva v dan, iz roda v rod. In to je jama! Vsa lepa in pravilna, kadar Rudi, Matevž in Matija smehljajočih oči štejejo doma polne hunte nakopanega premoga in jih kar mimogrede spreminjajo v lepe denarce, zahrbtna, težka in grozeča, kadar oče Hrastnik reče: »Jože in Nac, danes ne gresta na sedemnajst, sam grem...«

Zato Hrastnikovi materi danes delo ne gre izpod rok. Vsa nemirna je, nekaj jo tišči v prsih in bojazen, ki ji je legla v srce, se vztrajno vrača in povečuje.

»Ne, prav ničesar se jim ne bo zgodilo!« Uporno zavrača trpke misli, vendar se jih ne more znebiti. Kakor počasno, vztrajno in enakomerno pronicanje deževnih kapelj po raztrganem strešnem žlebu, tako jo gloda trpka misel in z njo moreča slutnja.

Skoraj je pozabila poklicati Vladka, Tevža in Marjanca. Se nikoli se ni zgodilo, da bi se sami zbudili.

Vladko in Tevž! Bo tudi njiju skrivnostna moč speljala v jama? Ne! Skoraj bi glasno zakričala. Za nič na svetu ju ne bo pustila. Vsaj ta, najmlajša, bi rada obvarovala. Ne sme ju pogoltniti jama, kot vse ostale, noče, da bi tudi za njiju trepetala, ko bi vzela svetilki in rekla: »Srečno!« Bomo videli, kdo bo močnejši — se je v mislih junačila — materino srce ali jama.

Matevž je najboljši dijak v razredu. Profesor naj bo. Vladko pa se bo izučil kakšne obrti. Na šaht ga ne bom pustila, pa čeprav že zdaj nadleguje očeta in brate, naj ga peljejo vsaj do prvega odkopa.

Tisti nevidni plin... kakor zahrbtna zver plane nenadoma in ne veš kako in kje. Čeprav malokdaj, a takrat se razlije po vsej rudarski koloniji skrb in žalost.

Odprija je okno in preko gozda je prihajalo enakomerno ropotanje rudniškega vlaka. V valovih je prodiral skozi gošto zelenje enakomerni hrup oddaljene separacije. Od bližnjega borovca je bilo slišati šum rudniške žage. Sadno drevje je bleščalo v polnem cvetju. Hladen, z vonjem tople smole nasičen veter je zavel z gozda proti dolini.

Hrastnikova mati je pohitela. Ob dveh je zatulila sirena. Čez pol ure so se vrnili, utrujeni od težkega dela: oče, Jože, Nac in Rudi.

Materi se je odvalil kamen od srca. Dušeha slutnja, ki jo je preganjala vse dopoldne, se je razblinila v nič. Njene smehljajoče oči so objele vse štiri hkrati in veselo jim je odgovarjala.

Kolikokrat v življenju je čutila tako kot danes in kolikokrat še bo. Fantje pa, kot da ničesar ne vedo o njeni zaskrbljenosti. Umivajo se, prhajajo, vesele se — in sama se vesele z njimi.

*

Nekoč ni dočakala vseh...

»Rudi pride kasneje,« je s tresočim glasom dejal oče Jernej in odmaknil oči. Nac in Jože se nista vsedla za mizo; sklonjenih glav sta obstala na pragu.

Vztrepetala je, prebledela, krič groze se ji je iztrgal iz grla in se razlil po vsej koloniji. Srepa je strmela v moža. Se je upala... Morda se je samo potolkel, morda...

(Konec prihodnjič)

KOLEKTIV
TRGOVSKEGA
PODJETJA

„Povrtnina – sadje“

CELJE
Tomšičev trg

čestita vsem delovnim
ljudem k Prazniku
vstaje slovenskega
ljudstva z željo, da bi
imeli čim več uspehov
pri nadaljevanju naše
revolucionarne poti,
pri izgradnji socializma

„JUTEKS“

čestita delovnemu
ljudstvu Slovenije k
velikemu prazniku
Dnevu vstaje
slovenskega
naroda
Kolektiv je trdno odločen
stopati po stopinjah parti-
zanskih borcev in doprina-
sati žrtve za čimprejšnjo
izgradnjo socializma

Ž
A
L
E
C

DELOVNI KOLEKTIV

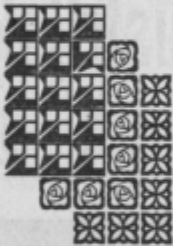
ELEKTRO-RADIO

CELJE

trgovina z električnim materialom,
radio aparati in radio
delavnice

Kolektiv čestita delovnemu ljudstvu k Prazniku Celja in Dnevu
vstaje slovenskega ljudstva!

Tekstilna tovarna

Šempeter ob Savinji

čestita k Prazniku vstaje vsem delovnim ljudem in
vsem svojim odjemalcem ter želi, da bi še naprej
stopali po zmagovalni poti napredka — v socialistično
izgradnjo naše domovine.

Ob Dnevu vstaje in Prazniku Celja čestita

delovni kolektiv

Zdravilišča Dobrna

vsem delovnim ljudem Celja in okolice k doseženim uspehom
pri poglobljanju socialistične demokracije in utrjevanju
socialistične zavesti. — Obiščite nas ob nedeljah in praznikih.
V tem najlepšem zdraviliškem kraju, v sončni legi, med
smrekovimi gozdovi boste našli zdravje, počitek in razvedrilo.
Zdravilišče Vam nudi po zmernih cenah hrano in okrepčilo.
Po prijetnem počitku se boste vrnili z novimi močmi na delo

Fran Roš:

PRVI UPOR

Bilo je v začetku maja 1941.

Okna šole v Lokavcu so bila odprta pomladnemu soncu. Iz razreda so to jutro prihajale glasne, odsekane besede v trdem tujem jeziku. Govoril jih je novi nemški učitelj Hubert, ki je bil iz rajha z učiteljico Hertjo semkaj poslan.

Za šolo je zelenel vrt, že se je košatilo sadno drevje. Na bližnjem polju je mlado žito valovalo v toplen vetru. Med njivami in travniki so stale nizke hiše vse do temnega smrekovega gozda, ki se je polagoma dvigal v hrib.

V svoji sobici v šolskem pritličju je ob mizi slonela bivša učiteljica Milena Primčeva z nemirnimi očmi. Pred pol meseca so ji gestapovci odvabili v mariborske zapore moža, upravitelja te šole. Njun edini sin, visokošolec, pa se iz Ljubljane tudi še ni vrnil domov in bolje je bilo zanj tako. Ostala je sama. In še šolo so ji vzeli, slovenske otroke pa so izročili Hubertu in Hertji. Njej pa so ukazali, da mora zapustiti tudi to edino sobo v šoli, ki ji je od stanovanja še ostala.

Prisluhnila je besedam novega učitelja, ki so zadirčne trgale tišino šolskega okolja. Ponavljale so se in je nanje s plaho negotovostjo odgovarjal po eden otrok, končno pa ves razred v nemškem jeziku:

»Naš firer je Adolf Hitler!«

»Firer je osvoboditelj Spodnje Štajerske!«

»Mi smo Štajerci!«

»Naša domovina je Velika Nemčija!«

Otroci so z muko izgovarjali. Strah je bil v njihovih zlomljenih besedah, strah pred tujim človekom v uniformi, strah pred njegovim trdim jezikom, ki ga niso razumeli. Nekaj neznanega in težkega se je vse bolj grmadilo nadnje. Nekaj, kar hoče iz njih vseh narediti nekaj drugega in jih iztrgati iz vsega, v čemer so živeli doslej in kar so bili.

Neki otrok je tenko zajokal. Milena je slišala njegov glas, kakor da kliče na pomoč. V hipu je vstala, pa se je spet sesedla, ko je občutila vso svojo nemoč proti nasilju, ki se je zgrinjalo na te otroke, nanjo na svet.

»Pišemo!« je siknil učitelj. Nato so otroci prepisovali s table prej govorne stavke, dokler ni zapel šolski zvonec. Da, prav isti zvonec se je oglašil, ki je Mileni toliko let zvonil, samo da je njegov glas bil tedaj miren in zvočen.

Otroci so iz razredov stopicali po hodniku na dvorišče s tihimi, resnimi obrazi, kakor jih ni bila vajena videti na njih. Tedaj je kopica deklic obstala pod njenim oknom. Ni se jim mogla skriti, ko je spoznala, da jo iščejo. Zalostno se jim je nasmešnila, ko je zagledala v njihovih plašnih očeh mokro svetlikanje. Da, to so bila dekleta še nedavno njenega razreda.

»Pozor! v Vrsto zbor! Razhod!« je klical učitelj Hubert in iskal med mladino, kačoč ji, kako naj izvaja povelja. Mlad, visok in v črni uniformi s klju-

kastim križcem na traku preko rokava ni bil niti malo podoben učitelju. K njemu je pristopila še učiteljica Hertja, drobna in prav tako mlada, z bujnimi rumenimi lasmi, v zelenem suknjiču.

Tedaj je potrkalo na Milenina vrata. Previdno je vstopil Rojnikov Jure, njen dobri-učenec z živahnimi, zvestimi očmi.

»Jure!« ga je pozdravila. »Kako ti je?«

»Saj veste. Ne bom več hodil k temu učitelju, doma ostanem. Oče so mi naročili, naj vam povem, da se kaj oglasi pri njih. Morda česa potrebujete zdaj, ko ste sami in brez službe. In ali je res, da vas preganjajo iz te sobe v šoli?«

»Da. Povej doma, da se zahvaljujem in se bom oglasila.«

»Pa še nekaj sem vam hotel povedati. Ne ustrašite se nočej, če boste tu okoli šole kaj opazili. Trije smo se domenili, da nočej pomagamo nov nemški napis na šoli.«

»Če vas dobe, vas bodo zaprli in še kaj hujšega storili z vami.«

»Vse bomo opravili v temi. Tudi zastavo bomo odnesli s šole.«

»Učitelj ima revolver in bo streljal na vas.«

»Potiho bomo naredili, ko bosta učitelj in učiteljica v gostilni pri večerji. Vi nas pa tudi ne boste izdali.«

»Samo bojim se za vas vse.«

»Ne bojte se! Samo pokazati hočemo, da se jim ne damo kar tako. Ali menite, da bodo Nemci zmagali?«

»Tega ne mistim. Toda vi vsi ste še otroci. Ko bodo tudi veliki pričeli...«

»Naj že zdaj vedo, da smo Slovenci in nam oni nikdar ne bodo gospodarji.«

»Saj je lepo, da se jim ne daste. Toda če vas... Zelo pameten in previden bodi, Jure! In glej, da vas kdo ne izda.«

»Samo vam smo zaupali, nihče drug za to ne bo vedel. Vedno smo vas radi imeli. In še to vam povem, da boste še učili lokavške otroke, ko bo naša šola spet slovenska.«

Jure je tiho odšel in Milena je zaskrbljeno strmela skozi vrata za njim.

*

Prihodnjega dne, malo pred poldnem, se je v Lokavcu hrupno ustavil kamion in pred šolo izkrcal ducat gestapovcev z revolverji, puškami in strojnico. Obkolili so šolo in se razdelili po razredih. Ze pred šolo se jim je pridružil Hubert s Hertjo. Oba sta jim razburjena in ogorčena pripovedovala o vsem, kar se je bilo v pretekli noči v vasi zgodilo.

Dva gestapovca sta surovo odprla vrata v sobo učiteljice Milene in jo obsula z zadirčnimi vprašanji: Kje je bila v minuli noči? In če se res ni ganila iz sobe, kaj je slišala in videla? Kdo po njenem mnenju bi bil zamazal napis na poslopju in snel nemško zastavo? Če ne bo mogla navesti drugih, je vse

to storila sama, ali pa je koga navedla k temu zločinskemu dejanju. Za vse to bo morala odgovarjati.

»Tu je zdaj veliki rajh! Kdor v njem noče biti firerju vdan, ni vreden, da diha rajhovski zrak. Vse take ničvredne bo rajh pomandal in uničil kot škodljiv mrčes...«

Tajila je vse, solze strahu in srda so ji zalivale oči.

»Milena Primec, aretirani ste! Opravite se v pol ure, da greste z nami! S seboj vzemite hrane za dva dni, odejo, skodelico in žlico! V zaporu vas željno pričakuje mož, ki je nedvomno pravi bandit. Tu v šoli sta oba nepotrebna, dovolj dolgo sta potujčevala štajersko dečo.«

Dvignila se je ponosno, mirno. Vse, tudi trpljenje bo delila z možem, z ljudstvom. Tudi njeno trpljenje bo cena za novo in lepše svobodno življenje.

S prezirom je zrla na gestapovca, ko sta se plazila okoli omar in odpirala predale. Molče je gledala, ko sta našla in ji vzela tri tisočake.

»Za vse večje stvari gre zdaj,« je pomislila.

Zasliševanje otrok po razredih je bilo končano. Iz razgovorov gestapovcev se je dalo sklepati, da uspehov ni bilo.

»Zakrknjeni otroci, prava banda!«

Mileno s kovčkom prtljage so odpeljali v šolsko pisarno, kjer je morala sedeti med dva gestapovca. Nad njimi je visela slika firerja s pramenom las poševno preko čela, s fanatičnimi, zlovesčimi očmi.

»Imeli bi pravico to vašo vas požgati z ljudmi vred in jo izravnati z zemljo,« je dejal prvi. »Tako smo delali tudi na Poljskem. Da ste to videli! Bilo je prelepo!«

»Bili ste tu učiteljica,« se je oglašil drugi. »Kakšno druhal ste tu vzgojili!«

»V mejah rajha pač ne bo več prostora za vas, kvečjemu v kakem taborišču. Kot ženska sicer niste odvratni, to vas utegne rešiti, če bi se hoteli potruditi. Tudi ob kako Poljakinja smo si kdaj mimogrede obrisali blatne škornje. Tam je bilo mnogo prav takšnih golobov...«

Ko se ji je prvi nato približal, je kakor blazna planila kvišku in stisnila zobe.

»No, odvadili vas bomo te barbarske upornosti. Mehki boste še, za to bomo poskrbeli.«

Vstopil je Hubert in se obrnil k Mileni:

»Torej nič? Tudi vi ničesar ne veste? Tu ste nemogoči.«

Milena se je molče ozrla skozi okno. Iz šole so odhajali otroci. Videla je, kako so trije dečki obstali na cesti in gledali semkaj k njej. Med njimi je bil tudi Rojnikov Jure.

»Marš!« je Hubert zagrozil dečkom skozi okno. Počasi so krenili dalje in se še nekajkrat ozrli.

Kamion z Mileno sredi gestapovcev je odhajal. Se zadnjič ji je pogled objel kraj njenega dolgoletnega dela in lepe družinske sreče. S šole se je razločno videl pomazani napis, nad njim pa je že visela nova zastava s kljukastim križem.

Med dvema hišama na kraju vasi je stal Jure in ji zamahnil z roko. Zamahnil je krepko kakor z odločno voljo, ki ne bo popustila in se ne bo dala zločiti.

*

Polna štiri leta so minila, ko se je v Lokavcu vračal šolski upravitelj Primec z ženo Mileno, oba izmučena in prezgodaj ostarela. Vračala sta se iz pregnanstva v Srbijo. Sina ni bilo z njima, padel je bil kot partizan v roški ofenzivi.

Z železniške postaje ju je vozil v koleslju Rojnikov Jure, zdaj visok fant v uniformi. S prsi se mu je svetila medalja za hrabrost, ki si jo je zaslužil kot partizanski kurir in borec.

Končno sta pregnanca zagledala prve lokavške hiše, nekatere med njimi brez strehe, skoraj vse pa so kazale poškodbe iz borb.

Koleselj je obstal pred šolo. Nemci so jo bili zažgali, zdaj pa je bila že na novo prekrita in z lesene deščice nad vhodom je blestel že nov slovenski napis.

K njima so prihajali vaščani in jima veselo stiskali roke. Mnogih dobrih znancev ni bilo več živih. Največ težkih žrtev pa je dala mladina.

Z resnimi besedami so se razgovorili o delu, ki je zdaj pred njimi. V njem jih bodo izgube in rane manj bolele, v njem se bodo svobodno prebujale nove moči, ki bodo gradile srečo bolj-ših dni.

- O -

DELOVNI KOLEKTIV

STEKLARNE
„BORIS KIDRIČ“

čestita vsem delovnim ljudem k Prazniku vstaje sloven-

skega ljudstva. S posebno ljubeznijo se kolektiv spominja

velikih žrtev prvoborcev, ki so slovenski narod popeljali

v upor in mu izvojevali zmago. Ta dan nam bo podvojil

voljo in prizadevanje za izgradnjo naše boljše — socia-

listične bodočnosti!

Okrajna zadružna zveza v Celju

čestita

k Prazniku Celja

vsem Celjanom, k

DNEVU VSTAJE

pa vsem delovnim kmetom, delovnim kolektivom in vsem delovnim ljudem naše domovine ter jim želi mnogo uspehov pri graditvi socialistične Jugoslavije!

Vsem našim odjemalcem, vsem dobaviteljem, kmetijskim zadrugam ter vsem delovnim ljudem mesta in vasi čestita k največjemu prazniku

Dnevu vstaje

želeč jim novih uspehov pri izgradnji socializma

delovni kolektiv Trgovskega podjetja
OZZ V CELJUTrgovsko podjetje **JADRAN'**
C E L J E

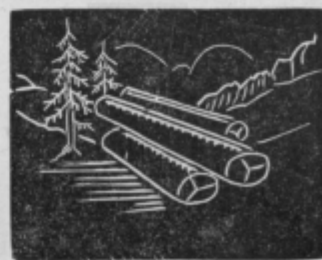
čestita vsem delovnim ljudem mesta Celja ob Prazniku Celja in Dnevu vstaje z željo, da bi s svojimi delovnimi napor in socialistično zavestjo doprinesli čim več za izgradnjo socializma

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

»BETON«
C E L J E

se pridružuje praznovanju Dneva vstaje in pošilja vsem delovnim ljudem iskrene čestitke ter želi, da bi ta praznik v spominu na veliko obdobje našega naroda podkrepil delovne ljudi še k večjim delovnim uspehom

Naj živi Dan vstaje slovenskega ljudstva!
Naj živi Dan mesta Celja — celjski borbeni praznik!

Lesno industrijsko podjetje
C E L J E

čestita vsem borcem NOB, delovnim ljudem in vsemu prebivalstvu mesta Celja k Prazniku mesta Celja in DNEVU VSTAJE slovenskega ljudstva!

DELOVNI
KOLEKTIV
TEKSTILNE
TOVARNE

MELKA

čestita vsem delovnim lju-
dem in kolektivom mesta
Celja ob DNEVU VSTAJE
slovenskega naroda in k
Prazniku našega mesta

SLEDEČ SLAVNI TRADICIJI
22. JULIJA USTVARJAMO
NJEGOVE SVETLE CILJE —
SOCIALIZEM TER ČESTITAMO
OB TEJ POMEMBNI OBLETNICI
VSEM DELOVNIM LJUDEM CELJA

DELOVNI KOLEKTIV
TOVARNE ORGANSKIH BARVIL
"TOB"

HEROJSKI DNEVI SLOVEN-
SKEGA NARODA - VODILO
NAŠE SEDANJOSTI
IN BODOČNOSTI

DELOVNI
KOLEKTIV
TOVARNE
PERILA
TOPER

Naj živi 22. julij!

DELOVNI KOLEKTIV
TRGOVSKEGA PODJETJA
OKRAJNE ZADRUŽNE ZVEZE CELJE

„Vina“ - Celje

čestita vsem delovnim ljudem k
Dnevu vstaje

Celjanom pa k
Prazniku Celja

z največjimi željami, da čimprej ustvarimo
svetle cilje, ki jih je načrtala naša revolucija!

CELJSKE BODICE

ČUDEN TIČ

Po Celju krili čuden tič,
ki redkokdaj kaj več od nič
ima denarja...
a zdaj si zmisli: rad bi dal
za neko takso pol od nič,
se pravi, četrtino honorarja...

KADROVSKA POLITIKA

Dekle s primerno priporoko v žepu
(ponižno in marljivo kakor pišče)
predstavi vsemogočnemu se šefu
in skromno dè, da prvo službo išče.

»Strokovno« šef presodi jo od pet
pa do temena in z rameni zmigne:
— To ni dekle, ob kakršni razvnet
bi čakal, da se krilo nad kolonom dvigne.

Molče dekle zapuša kruto »rezidenco«,
saj razočarana je v dno srca.
V skrbeh za svojo eksistenco
za knjigo »O lepoti« zadnje solde dá.

Kaj dobri rédi? Važna nič ni pasana diploma,
saj jutri cipa dražestne postave
sprejeta bo — čeprav bo prazne glave.
(Če šefu v juho kdo ne strese — broma)

KOLEKTIV
HOTELA,
RESTAVRACIJE
IN KAVARNE
EVROPA

čestita delovnemu
ljudstvu k

*Prazniku vstaje
in Dnevu Celja*

Cenjene goste opo-
zarjamo, da je v vrtni
dvorani vsako sredo,
soboto in nedeljo
* P L E S *

FILMSKO ŽIVLJENJE

Dve vrsti komike — dva svetova

Celjska filmska publika je imela ne-
davno priliko videti dve filmski ko-
mični stvaritvi: Festival Charlesa Cha-
plina in domačo Občinsko dete pro-
dukcije Avala filma.

Nušičevega bistva Občinsko dete tudi
na platnu ni izgubilo; v njem je prišla
na površje prav njegova osnovna zna-
čilnost: težnja po zunanjem efektu, ki
zagotavlja uspeh na prvi mah, kateri
pa se pridružujeta njegova jedka pro-
dornost in smisel za odkrivanje in sme-
šenje družabnih fint in vseh tistih
drobnih spletkarskih nagibov, ki so
nujno potrebni za dosego uspeha v
Nušičevi dobi. Ravno to zadnje ga je
storilo družbenega kritika ter mu za-
gotovilo trajnost v srbski književnosti.
Seveda pri Nušiču ne smemo pričako-
vati molierjevskih občečloveških potez,
vkljub temu pa ume srbski komedio-
graf tudi brez nje dati svojim delom
žar muje, vzrok, navdih in mik duho-
vite risbe značajeve.

S svojimi deli je dal Nušič pečat
svojemu času in ga obsodil kot dobo
zlorabljanja človeških načel za nize-
ke nagibe. Občinsko dete je vsekakor
zgodovinski dokument v visokem smi-
slu, ki so ga igralci Avala filma odlično
podoživeli. Vendar se v slovenskih ki-
nematografih predvaja s prevodom, ki
je vse prepogosto zgrešil bistvo srbs-
kega teksta. Prav bi bilo, da bi bili
poverili prevajanje filmskih tekstov v

Ali so se na Bermudih zastoni pripravljali

Veliko so po svetu govorili in pisali
o Bermudski konferenci, kjer naj bi se
veliki trije pomenili o skupni politiki
treh velesil v sedanjem političnem ob-
dobju. Odvisna bermudska vlada se je
z veliko vneto pripravljala na ta do-

sestali zunanji ministri Amerike, Fran-
cije in Velike Britanije. Ker nekateri
krogi menijo, da je ta konferenca na-
domestilo za bermudsko, drugi pa zo-
pet, da je to bermudska konferenca v
malem, svet še danes ne ve, če bo

Slika prikazuje pristanišče mesta Hamiltona na otoku Veliki Bermuda

godek, ker si je obetala lepe dohodka.
Poleg treh predsednikov vlad in njiho-
vih spremstev, neizogibnih novinarjev
in reporterjev so pričakovali tudi ve-
liko število radovednežev, ki jih tišči
denar. So namreč ljudje na svetu, ki
so se že naveličali vrtljive sreče v
Monte Carlu, ki jim je romantičnost
tihomorskih otokov in njih eksotičnost
odveč, pa si iščejo zabave v ozračju
politične razburljivosti.

Odlaganje konference je šlo v nedo-
gled. Najprej Francozi niso vedeli, koga
bi poslali, ker so bili cele tedne brez
vlade, potem je zbolel britanski premier
minister Churchill.

Novi dogodki v Nemčiji, Češkoslova-
ški, Poljski, Madžarski, obotavljanje na
Koreji, nejasnost v Indokini, nesoglasja
okoli Sueza in nenadne spremembe v
sovjetski politiki so narekovale, da so
pohiteli. V Washingtonu so se na hitro

obetana konferenca rojena ali ne.

Zdaj še nekaj o Bermudih.
Bermudske otoke je odkril španski
pomorščak Juan Bermudez. Od leta 1609
je otočje angleška kolonija. Angleži so
jih prevzeli 99 let potem, ko so bili od-
kriti. Vsi otoki skupaj merijo 54 kva-
dratnih kilometrov. Največji med njimi
je Veliki Bermuda, ki meri 39 kvadrat-
nih kilometrov. Po podatkih iz leta 1948
je otočje štelo 37.000 prebivalcev. Naj-
večje mesto je Hamilton, ki šteje 3500
prebivalcev. Od 360 otokov, ki jih
»premore« otočje Bermuda, je pretežna
večina nenaseljenih. Nekatere od teh
imajo v uporabi Amerikanci kot po-
morske baze. Otok ima 35 km železniške
proge. Prebivalstvo živi od ribolova,
poljedelstva, predvsem od zelenjave,
največ dohodkov pa jim prinese turiz-
em. Otočje vladata izvršni in zakonodajni svet, ki ju imenuje angleška
kronska vlada.

Po vseh teh podatkih, ki dokazujejo,
kako majhna je ta »odvisna država«,
nam bo jasno, da se na Bermudih ču-
tijo prikrajšane, če obetane konference
ne bo.

Preboldčani protestirajo

V uredništvo našega lista je prihitela
toča člankov in protestov okoli kritike
»Celjskih grofov«, ki je z njimi go-
stovala gledališka družina »Svobode«
iz Prebolda na Gornjskem. (Objavljena
je bila v »Savinjskem vestniku dne 27.
junija t. l.)

Vseh teh stvari — razumljivo — ni
moči objaviti; navajamo glavne misli.
Fric ugotavlja, da je kritika neutem-
eljena in je zaskrbljen, češ da je s
tem »zavrnjeno njihovo nadaljnje de-
lo.«

Juhart trdi, da je bila to ena naj-
boljših predstav na Gornjskem in da
je te misli pretežna večina gledalcev.

Bukovec in Toplišek sta prišla do za-
ključka (pismo je obširno, zato nava-
jamo le glavne misli — op. ur.), da je
bila kritika pisana v grobem, žaljivem,
neobjektivnem tonu in vrhu vsega še
nelogična... lahko jo je pisal samo
kakšen študent, ki je v šolski klopi pr-
vič slišal nekaj o gledališki umetnosti
ter videl nekaj dram v Celju in Ljub-
ljani...» Dalje govori pismo o tem, da
ni mogoče presojati z istimi merili gle-
dališka dela poklicnih igralcev in ama-
terjev. Zahtevata nepristransko kritiko,
tako, ki ne bi le rušila, temveč hkrati
tudi gradila.

Sodeč po teh pismih je bilo tisto kri-
tično poročilo pristransko in laično,
vendar je taka tudi večina teh pisem,
ki ugotavlja samo sijajen uspeh, nič
pa ne pove o tem, v čem se ta uspeh
dejansko zrcali.

Možno je seveda oboje. Možno je, da
je bila igra odlično odigrana in možno
je tudi, da ne. Kakor je bil neobjektivi-
ven pisec kritike v tem, ko je bil brž-
kone preveč zahteven, tako so neob-
jektivni tudi avtorji teh pisem v tem,
ko so bržkone premalo kritični.

Za zaključek pa je treba reči, da je
že sama uprizoritev »Celjskih grofov«
na podeželskem odru uspeh in to tem
večji, čim bolj imamo pred očmi trud in
prizadevanje ter napore, ki jih ta drama
zahteva.

Uredništvo

IZ VITANJA

Sofer Kmetijske zadruge Vitanje je
vozil »Unimog« S-5046, last te zadruge.
Na cesti Vitanje-Fužine se je zvečer
zaletel z avtom v telefonski drog in
ga podrl. Vozilo se je prevrnilo. Sofer
je bil menda vinjen, pa tudi vozil je
prehitro na ovinku. Škoda, povzročena
na avtomobilu, je precejšnja. Sofer se
bo moral zagovarjati pred sodiščem.

GRADITEV SUŠILNICE

Kmetijska zadruga v Gorenjah se je
odločila, da bo zgradila moderno sušil-
nico za hmelj. Ker so potrebne pred-
priprave dokončane in načrt odobren,
zato se bo z gradnjo v teh dneh pričelo.
Tako bo sušilnica poleg lepega zadruga-
nega doma nova pridobitev za Gorenje.

Rapsodija otožnosti

Ze dalj časa smo žrtve povprečnih in
osladnih ameriških pa tudi avstrijskih
filmov, ki jih moramo spriču pomanj-
kanja naših domačih in spriču smotra,
ki ga film sploh ima, prebavljati tako
ali drugače. V naših kinematografih že
dolga leta odvijajo in zvičajo filmske
trakove, ki nam le redkokdaj projici-
rajo na platno kak umotvor, ki bi bil
zares nadpovprečna stvaritev in ne —
kakor se temu pravi — nič kaj prida in
zdolgočasena plaža.

Med ameriškiimi filmi, ki smo jih
zadnje čase gledali v Celju, smo morali
požreti marsikak kosmat pa spet oskub-
ljen zmazek, česar pa smo — na srečo!
— vajeni in nas zato dober film že kar
preseneti.

»Rapsodija otožnosti« obravnava živ-
ljenjsko pot ameriškega skladatelja G.
Gershwin (1898-1937), toda spet po
hollywoodskem kalupu, kajti prav ta
kalup je to pot prikrotil nekoliko po
svoje. Navsezadnje nas to niti ne moti,

ker je bistvo tega filma — glasba in ta
je pristna in občutena ter nam nudi
dovolj užitka.

Odlika tega filma je nemara prav
tu, se pravi, v posredovanju tega izra-
za, ki je vtisnil celotni ameriški glasbi
svojstven pečat. V to glasbo je ge-
nialni preseljenec — ruski Zid Gersh-
win ujel ameriški predmetni svet in
ji vdihnil ves žar ljudskega optimizma
ter ustvaril umetnost, ki nosi neizbrisni
pečat globokega humanizma.

OD 15. JULIJA DALJE KOSOVNE BLAGOVNE POŠILJKE V VSE
SMERI SLOVENIJE

(Vključno relacija Celje—Zagreb in Celje—Rijeka)

Podjetja in posamezniki, poslužujte se te ugodnosti. Prihranite si na denarju in dovozu na in iz postaje! Pošiljke sprejemamo v garaži v Stritarjevi ulici Štev. 2 in na domu. Svoje želje nam lahko javite telefonično na 20-60

„Prevoznništvo“ Celje

NAJ ŽIVI 20. JULIJ DAN CELJA!

Naj živi 22. julij DAN VSTAJE slovenskega naroda!

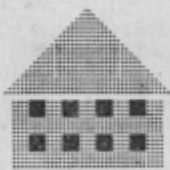
*Negujmo herojske tradicije iz
katerih črpamo svojo
življensko moč!*

Delovni kolektiv

Aero

DELOVNI KOLEKTIV

**Gradbenega obrata
OZZ - CELJE**

čestita vsem delovnim ljudem mesta in vasi, delovnim kolektivom in kmetijskim zadrugam k

Dnevu vstaje

z željo, da čim več pripomorejo k utrjevanju socialističnega gospodarstva in razvoju naprednega kmetijstva!

**Z VSEMI
DELOVNIMI LJUDMI
MESTA CELJA:**

NAJ ŽIVI 20. JULIJ

**DELOVNI KOLEKTIV
C E L J E**

Tovarne keramičnih izdelkov Liboje

želi vsem svojim odjemalcem in dobaviteljem ter vsemu delovnemu ljudstvu ob DNEVU VSTAJE obilo uspehov za čim hitrejšo izgradnjo socializma

Telesna vzgoja in šport

PRVE PLAGVALNE TEKME V CELJU

V nedeljo so celjski plavalci številnim Celjanom prikazali si propagandni plavalni tekami lepoto in koristnost plavalnega športa. To je bila po osvoboditvi prva tovrstna prireditev v našem mestu.

V mrtvem rokavu Savinje med obema železniškima mostoma je nastopilo 35 tekmovalcev, in sicer le domačinov, ker napovedanih gostov iz Trbovelj ni bilo. Rezultati posameznikov so zadovoljivi, če upoštevamo, da naši plavalci nimajo idealnih pogojev za vadbo. Od vseh je Klančnik iz Vojnika, sicer v zimskem času dober skakalec na smučeh, tudi v vodi pokazal največ znanja. Mlada Joštova se je v začetku sezone morala zadovoljiti z rezultatom, ki ga je v preteklem letu z lahkoto dosegala. Sicer pa pogledimo rezultate zmagovalcev: 100 m prosto — Klančnik 1:14,8, 100 m metulček — Klančnik 1:28,6, 100 m hrbtno — Kuzma 1:27, 100 m prsno (klasični stil) — Senegačnik 1:57,2, štafeta 3 x 50 m mešana — 1:40,3.

Zenske: 100 m prosto — Jošt 1:53,5, 100 m prsno — Pirnat 1:44,3, 100 m hrbtno — Keršinar 1:53, štafeta 3 x 50 m prosto 2:16,7. Pionirji: 50 m prosto — Goršič 43,5, štafeta 3 x 50 m prosto 2:10,3. V skokih, v vodo je pri članih zmagal Iršič, med pionirji pa Ratej. Celo vaterpolo tekmo so odigrali v tem bazenu, ki je za ostala neodločena 3:3 (I. moštvo proti II. moštvo).

STAFETNI TEK 21. JULIJA 1953

V zvezi z organizacijo stafetnega teka, ki ga prireja MO ŽB s pomočjo Atletskega društva »Kladivare«, dajemo sindikalnim podružnicam naslednja pojasnila:

1. Start in cilj moških in ženskih štafet je v Mestnem parku.
2. Število moških in ženskih predaj je 6, tako da imajo možnost nastopa vsi, tudi najmanjši delovni kolektivi.
3. Proga je kratka in poteka od parka po Razlagovi, Prešernovi ulici mimo Slandrove kavarne in savinjske brvi nazaj v park.
4. Zbor vseh štafet je ob 18.50 na Glazijih. Vsi tekači sodelujejo v povorki športnikov po mestnih ulicah, po povorki pa bodo razporejeni po progi na posamezne predaje. Predhodno pa bo zbiranje skupin.
5. Opozorjamo vse sindikalne podružnice in delovne kolektive, da je rok prijave sobota, 18. julija, za kraje izven mesta se bo kot poslednji rok upoštevala prijava, ki bo nosila poštni pečat 18. julij 1953.
6. Prijave je poslati na naslov: Atletsko društvo »Kladivare«, Celje.

DVOBOJ SINDIKALNIH EKIP NARODNE
BANKE CELJE-MESTO IN SPLOŠNE BOLNICE
V CELJU V SAHU, NAMIZNEM TENISU IN
STRELJANJU

V preteklem tednu sta se pomerili v prijateljskem srečanju v šahu, namiznem tenisu in streljanju ekipi sindikalnih podružnic Narodne banke, podružnice Celje-mesto, in Splošne bolnice v Celju ter dosegli naslednje rezultate: v šahu na 8 ploščah neodločen rezultat 4:4, pri čemer so bili za Splošno bolnico uspešni Vučkovič, Kocmur, dr. Brezigar in dr. Toplak,

za NB pa Štor, Lobnikar, Novak T. in Antlejš (brez borbe).

V namiznem tenisu 5:2 v korist Splošne bolnice. Zmagali so v singlu za bolnico: dr. Poljšak, dr. Rebešek, dr. Brezigar in dr. Mikuš, za NB pa Presinger M. in Irmančnik Vera. V dublu sta osvojila točko za Splošno bolnico dr. Rebešek in dr. Poljšak.

V streljanju na 500 m z vojaško puško 199:192 krogov. Zmagalo je moštvo NB v postavi: Wagner, Rudolf, Birs, Kinel in Novak Z. Najuspešnejši je bil Wagner s 75 krogi, za njim pa Bohorč iz Splošne bolnice s 55 krogi.

Tekmovanja so potekala v napeti prijateljski borbi z namenom, da se za šahovsko in športno udejstvovanje pozanimamo in pridobi čim širši krog članov sindikata omenjenih podružnic državnih ustanov, ki že dlje časa tavajo v nekakem mrtvilu.

KOSARKARJI, KOSARKARICE!

Košarkarska sekcija SD Železničar, Celje obvešča, da so s 15. 7. 1953 pričeli redni treningi vseh oddelkov po naslednjem urniku:

Pionirji: torek ob 16.30, četrtek ob 16.30. Mladinci: torek ob 18, četrtek ob 18 in sobota ob 16. Mladinke (članice): ponedeljek ob 16, sredo ob 18 in petek ob 16. Člani: ponedeljek ob 18, sredo ob 16 in petek ob 18.

Treningi so za vse člane obvezni! Vabimo tudi novince, ki bi radi pričeli vaditi košarko, naj se oglašijo v času treninga pri trenerju na igrišču v Mestnem parku.

ŠAH

CSK PREMAGAL PRVAKA MARIBORA

Celjski šahovski klub je minulo nedeljo v revanšni tekmi z Branikom iz Maribora dosegel letošnji največji uspeh, zmagal je na osmih deskah z rezultatom 5 in pol : 2 in pol. Mari-

OBJAVE IN OGLASI

OBJAVA

Zapora rep. ceste I. reda Maribor—Celje—Ljubljana—Trst se na odseku Grajska vas—Gomiljsko ukinja v soboto 18. VIII. 1953 ob 18. uri.

Na odseku ceste v Grajski vasi v dolžini 700 m, kjer se vršijo še gradbena dela, se uvede enosmerni promet na dograjeni polovici ceste.

Promet bo usmerjen po prometnih čevajih. Voznike opozarjamo, da upoštevajo navodila čuvajev.

Dovoljena je maksimalna hitrost vožnje 10 kilometrov! Postajanje in prehitjevanje na enotni progi je prepovedano!

Uprava za ceste LRS
Tehnična sekcija Celje

OBJAVA

Na tajništvo za notranje zadeve Celje-mesto se nahajajo naslednji najdeni predmeti:

- 1. moško dvokolo, tov. štev. 47081,
- 1. moško dvokolo, tov. štev. 72446,
- 1. žensko dvokolo, tov. št. 728677, modre barve,
- 1. ograjeno moškega dvokolesa, brez znamke in številke,
- 1. mala usnjena denarnica rjave barve,
- 1. rdeča ročna torbica z zadrgo, v njej se nahajajo naslednji predmeti: 1. nalivno pero, 1. glavnik, 1. ogrlica, 1. mali glavniček,
- 1. par moških volnenih rjavih rokavic.

Lastnike navedenih predmetov pozivamo, da se v teku enega leta zglašijo pri navednem tajništvu z dokazili lastništva ter predmete prevzamejo.

V kolikor se v tem roku ne bodo zglašili, bodo predmeti izročeni državi.

OBJAVA

Okrajni zdravstveni dom Celje-okolica razpisuje zdravniško mesto upravnika Zdravstvenega doma Prebold s sedežem v Preboldu (okoliš občinskega ljudskega odbora Prebold). Nastop službe s 1. avgustom 1953. Samsko stanovanje na razpolago. Po enem letu družinsko stanovanje. Želja kolektiva tovarne Prebold je, da je to mlajši zdravnik, usposobljen v ravnanju z rentgenskim aparatom.

Pismene ponudbe z vsemi podatki in strokovno oceno je poslati najkasneje do 20. t. m. na Okrajni zdravstveni dom Celje-okolica.

PRODAM MOTOR DKW 350. Naslov v upravi lista.

PRODAM »OMEGA« URO in blago za moško obleko. Naslov v upravi lista.

ISCEM OPREMLJENO ALI PRAZNO SOBO proti dobremu plačilu. Naslov v upravi lista.

PRODAM TERENSKO »PENGL« TEHTNICO, nosilnost 150 kg. Naslov v upravi lista.

URNA STROJEPIKA ISCE NAMESTITITVE. — Naslov v upravi lista.

NUDIM enosobno stanovanje upokojenki za pomoč v gospodinjstvu. Informacije v upravi lista.

POSNEMALNIK ZA MLEKO prodam. Borovnišek Greta, Celje, Cankarjeva 11, dvorišče.

STEDILNIK, dobro ohranjen, prodam po ugodni ceni. Naslov v upravi lista.

FRIZERKA, dobra moč, išče zaposlitve v Celju. Albina Škerl, Celje, Mariborska 1.

NEDELJSKA ZDRAVNIŠKA DEZURNA SLUŽBA. Dne 19. julija 1953: tov. dr. Cerin Josip, Celje, Cankarjeva 9.

Nedeljska zdravniška dežurna služba traja od sobote ob 18. ure dalje do ponedeljka do 8. ure zjutraj.

KINO

KINO UNION, CELJE

Od 18. do 24. 7. 1953: »KONEC SVETA« — ameriški barvni film.
Od 25. do 31. 7. 1953: »CARRIE« — ameriški film
Predstave dnevno ob 18. in 20. uri, ob nedeljah ob 16., 18. in 20. uri.

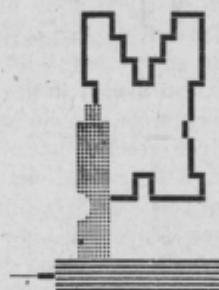
KINO »DOM«, CELJE

Od 17. do 20. 7. 1953: »DOLINA ORLOV« — angleški film
Od 21. do 23. 7. 1953: »SKRIVNOST SOBE STEVILKA 19« — angleški film
Predstave dnevno ob 18,15 uri, ob nedeljah ob 16,15 in 18,15 uri.

LETNI KINO

Od 15. do 21. 7. 1953: »ZADEVA PARADINE« — ameriški film
Od 22. do 28. 7. 1953: »HITREJSI OD ZVOKA« — angleški film
Predstave dnevno ob 20,30 uri.

KOLEKTIV
CELJSKE
TISKARNE

čestita vsem kolektivom k značajnim našima praznikoma k

**PRAZNIKU MESTA CELJA
IN DNEVA VSTAJE**

želeč jim pri tem mnogo uspehov pri delu za napredek naše socialistične domovine

TOVARNA ZA PREDELAVO SADJA

»Sad« - Celje

čestita delovnim ljudem k Dnevu Celja in Prazniku vstaje ter želi, da bi imeli največ uspehov pri nadaljnjem prizadevanju in naporih za izgraditev socializma v naši domovini!

NAJ ŽIVITA

**22. julij - PRAZNIK VSTAJE
in 20. julij - PRAZNIK CELJA**
kliče KOLEKTIV TOVARNE

**„ŽIČNA“
CELJE, Ipavčeva ulica
TELEFON 21-42**

V zadnjem času poleg že znanih artiklov izdelujemo tudi

kovinsko pohištvo
po naročilu in želji strank.

Brzjav: ŽIČNA - CELJE